

■ Arş. Gör. Berke Kaan İMANCI * ■

İŞ YARGILAMASINDA KİŞİSEL VERİ İŞLEMİNİN HUKUKA UYGUNLUĞU VE SINIRLARI

THE LEGALITY AND LIMITS OF PROCESSING PERSONAL DATA IN LABOR LITIGATION

ÖZET

6698 sayılı Kanun'un m. 28/1, d hükmünde yargılama makamlarının yargılama işlemlerine ilişkin olarak veri işlemesi Kanun'dan istisna edilmiştir. Buna karşılık yargılamada yer alan tarafların veya üçüncü kişilerin usul işlemleri bu kapsamda olmayıp bu kimselerin yargılama dahilindeki veri işlemlerinin 6698 sayılı Kanun'a uygun gerçekleşmesi gerekir. Dolayısıyla 6698 sayılı Kanun'un iş yargılaması üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. İş yargılamasının niteliği ve medeni yargılamaya hâkim olan ilkeler tarafların yahut üçüncü kişilerin birtakım kişisel verileri özellikle ispat hakkı kapsamında yargılamaya dahil etmesini zorunlu kılar. Kişisel veriler usul işlemleri kapsamında işlenirken de 5. maddede yer verilen hukuka uygunluk nedenlerinden birine dayanılması zorunludur. Özel nitelikli kişisel veriler bakımından hukuka uygunluk nedenleri 6. maddede ayrıca düzenlenmiştir. Veri işleminin bir hukuka uygunluk nedenine dayanması yeterli değildir, 4. maddede düzenlenen veri işleminin genel ilkelerine de uygun olması gerekir. Bununla birlikte tarafların yahut üçüncü kişilerin her kişisel veriyi mahkemeye sunması beklenemez. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer verilen birtakım imkanları bu kapsamda değerlendirmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Veri İşleme, İş Yargılaması, Adil Yargılama, İspat.

ABSTRACT

Under Article 28/1, d of Law No. 6698, data processing related to judicial processes by judicial authorities is exempt from the Law. However, procedural actions by parties and third parties are not included within this scope, and the processing of data by these individuals within the judicial process must comply with Law No. 6698. Therefore, Law No. 6698 has significant impacts on labor litigation. The nature of labor litigation and the principles governing the judicial process necessitate the inclusion of certain personal data by the parties or third parties. Accordingly, while processing personal data within the scope of procedural actions, it is mandatory to rely on one of the legal grounds for processing specified in Article 5. For special categories of personal data, the legal grounds are additionally regulated in Article 6. It is not sufficient for data processing to rely on a legal ground; it must also comply with the general principles of data processing outlined in Article 4. However, it is not expected that parties or third parties will submit every piece of personal data to the court. Certain opportunities provided in the Code of Civil Procedure can be evaluated within this context.

Keywords: Personal Data, Data Processing, Labor Litigation, Fair Trial, Proof.

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 21.11.2024 Kabul Tarihi: 07.04.2025

* ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5406-7970>

Araştırma Görevlisi, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı

berkekaan.imanci@deu.edu.tr

GİRİŞ

Kişisel verilerin korunması hakkı, mevzuatımızda açıkça ilk kez 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile düzenlenmiş bir kavramdır. Önceleri kişilik hakkının bir unsuru olarak değerlendirilen hak, arz ettiği önem gereği Anayasa'nın m. 20/3 hükmünde özel olarak koruma altına alınmıştır. Düzenlemeye göre: *“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”*

Anayasa hükmüne uygun şekilde hak, 2016 yılında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile daha ayrıntılı bir düzenlemeye kavuşmuştur. 6698 sayılı Kanun ile kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esaslar düzenlenmiş olup kişiler veri işleme niteliği taşıyan tüm eylem ve işlemlerde 6698 sayılı Kanun'da yer verilen kurallara uygun hareket etmek zorunludur. Kanun iş ilişkilerini olduğu gibi iş yargılamasını da önemli ölçüde etkilemiştir. Zira genel olarak yargılama süreci fazla sayıda kişisel verinin işlenmesini gerektirmektedir. Bu durum, kişisel verilerin korunması hakkı ile adil yargılanma hakkının ve medeni usul hukukuna hâkim olan ilkeleri karşı karşıya getirebilir. Çatışan haklar birçok meselede çözümünü güç zorluklar doğurmaktadır.

Çalışmanın amacı, iş yargılaması içerisinde 6698 sayılı Kanun'un nasıl uygulanacağını ortaya koymak ve çatışan temel hakların uzlaştırılması konusunda çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaçla öncelikle kişisel verilerin korunması hakkı ile medeni usul hukukuna hâkim olan ilkeler arasındaki ilişki ve bunların nasıl uzlaştırılabileceği değerlendirilmiştir. Devamında iş yargılamasında 6698 sayılı Kanun'un uygulama alanı belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra kişisel verilerin korunması hukukunun temel kavramları iş yargılaması ile ilgili olduğu ölçüde ve iş yargı-

laması bağlamında açıklanmıştır. Son olarak yine 6698 sayılı Kanun'da düzenlenen veri işlemenin temel ilkelerinin iş yargılamasındaki rolü değerlendirilmiştir.

I. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI İLE MEDENİ USUL HUKUKUNA HÂKİM OLAN BAZI İLKELER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekle kendini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemlerinde hukuk kurallarıyla bağlı olan devlettir¹. Hukuk devleti olmanın vazgeçilmez bir gereği yargılamaların adil bir şekilde gerçekleştirilmesidir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde koruma altına alınan adil yargılanma hakkı yüksek bir hukuki değer, hukuk ahlakının bir prensibidir². Anayasa'nın m. 36/1 hükmünde "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilerek adil yargılanma hakkı koruma altına alınmıştır. Adil yargılanma hakkı, yargılamanın taraflarına sonuca etki etme imkânı vererek süje hâline gelmelerine olanak tanır³. Hak, tarafların her ikisine de aittir ve davanın açılmasından yargılamanın sona ermesine kadar kesintisiz devam eder⁴. Adil yargılanma hakkı tüm yargılamalar bakımından geçerli olup tarafların bu haktan vazgeçmesi kabul edilemez⁵. Adil yargılanma hakkı, hem kararın adil olmasını hem de yargılamanın adil şekilde yürütülmesini teminat altına alır⁶; aleni ve makul

¹ Süha Tanrıver, *Medeni Usûl Hukuku*, Cilt I (5. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 80; Anayasa Mahkemesi, 1/28, 25.05.1976.

² Hakan Pekcanitez, 'Medeni Yargıda Adil Yargılama' [1997] *İzmir Barosu Dergisi* 35, 37.

³ İbid 39; Süha Tanrıver, 'Hukuk Yargısı (Medeni Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı' [2004] *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 191, 192; Güray Erdönmez, *Pekcanitez Usûl Medeni Usûl Hukuku*, Cilt I (15. Bası, On İki Levha Yayıncılık 2017) 846.

⁴ Pekcanitez, 'Adil Yargılama' (n 2) 38-39; Tanrıver (n 3) 193; Erdönmez, (n 3) 846.

⁵ Pekcanitez, 'Adil Yargılama' (n 2) 39; Tanrıver (n 1) 392.

⁶ Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayyavaz ve Emel Hanağası, *Medeni Usul Hukuku* (9. Bası, Yetkin Yayınları 2023) 149.

sürede yargılanmayı, hukukî dinlenilme hakkı ile silahların eşitliğini zorunlu kılar⁷.

Adil yargılanma hakkı yargılamaların aleni surette gerçekleştirilmesini gerektirir⁸. Aleniyet ilkesi duruşmalara davayla ilgili kimselerin ve üçüncü kişilerin katılabilmesini, hükmün de yine bu kimselerin huzurunda tefhim edilmesini ifade eder⁹. Diğer bir deyişle aleniyet yargılamanın halkın gözü önünde gerçekleştirilmesidir¹⁰. Aleniyet ilkesi kişisel verilerin ilgili kişinin hilafına alenileşmesi neticesini doğurabilecek niteliktedir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde “*Karar alenî olarak verilir. Ancak, demokratik bir toplum içinde ahlak, kamu düzeni veya ulusal güvenlik yararına, küçüklerin çıkarları veya bir davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veyahut, aleniyetin adil yargılamaya zarar verebileceği kimi özel durumlarda ve mahkemece bunun kaçınılmaz olarak değerlendirildiği ölçüde, duruşma salonu tüm dava süresince veya kısmen basına ve dinleyicilere kapatılabilir.*” denilerek kişisel verilerin korunması amacıyla, taraf aleniyeti hariç olmak üzere, aleniyet ilkesinin ve dolayısıyla adil yargılanma hakkının sınırlandırılmasına imkan tanınmıştır. Hukukumuzda ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun aleniyet ilkesini düzenleyen 28. maddesinin 2. fıkrasında duruşma aleniyetinin sınırlandırılabilirliği hâller düzenlenmiştir. Hükme göre “*Duruşmaların bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin ... kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde ilgilinin talebi üzerine yahut resen mahkemece karar verilebilir*”.

Görüleceği üzere hükümde kişisel verilerin korunması amacıyla duruşma aleniyetinin sınırlandırılabilirliğine açıkça yer verilmemiştir. Bununla birlikte öğretide çoğunlukla düzenlemenin özel hayatın, kişilik hakları

⁷ Ali Cem Budak ve Varol Karaaslan, *Medeni Usul Hukuku* (7. Baskı, Filiz Kitabevi 2023) 74; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *Medeni Usûl Hukuku* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 111–112.

⁸ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayyav ve Hanağası, (n 6) 153; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 7) 117; İlhan E Postacıoğlu ve Sümer Altay, *Medeni Usûl Hukuku Dersleri* (8. Bası Vedat Kitapçılık 2020) 174.

⁹ Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 7) 117; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayyav ve Hanağası (n 6) 153.

¹⁰ Hakan Pekcanitez, ‘Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesi’, *Av. Dr. Faruk Erem Armağanı* (Türkiye Barolar Birliği Yayını 1999) 636.

nın yahut ticari sırların korunması amacıyla da gizli yargılama yapılabilecek şekilde yorumlanması gerektiği öteden beri ifade edilmektedir¹¹. Bu görüşe göre duruşmalar hakkında gizlilik kararı verilebilecek hâller sınırlayıcı şekilde belirtilmemiştir¹². Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde gizli duruşma yapılabilecek hâller arasında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndan farklı olarak küçüklerin çıkarları veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veyahut aleniye- tin adil yargılamaya zarar verebileceği kimi özel durumlarda da gizli yargılama yapılabileceği düzenlenmiştir. Sözleşme iç hukukun bir parçası hâline geldiğinden burada yer verilen hâllerde hukukumuzda da gizli duruşma yapılabileceğinin kabulü gerekir¹³. Bu hâlde mahkeme yargılamaya getirilecek kişisel veri, veri sorumlusu ile ilgili kişilerin objektif durumu ile yargılamanın aleni yapılmasındaki kamu menfaati arasında bir değerlendirme yaparak kişisel verilerin korunmasındaki menfaatin daha üstün olduğuna karar verirse yargılamanın gizli yapılmasına karar verebilecektir¹⁴.

Öğretideki görüşlere uygun olarak 7251 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin bulunması gizli yargılama yapılabilecek hâllerden biri olarak eklenmiştir. Ancak yakın tarihli bir Anayasa Mahkemesi kararı¹⁵ ile ibare Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Mahkeme, temel hak ve özgürlüklerin yalnızca Anayasa'da sayılan özel sınırlama sebepleri sınırlanabileceğine dikkat çekmiş, Anayasa'nın 141. maddesinde aleniyet ilkesi bakımından özel sınırlama sebebi olarak yalnızca genel ahlak, kamu güvenliği ve küçüklerin yargılanmasının sayıldığından bahisle

¹¹ İbid 659–660; Erdönmez (n 3) 901–902; Evren Kılıçoğlu, 'Medeni Usul Hukuku Yönünden Kişisel Verilerin Korunması' içinde Leyla Keser Berber ve Ali Cem Bilgili (edr), *Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 152–153; Aksi yönde bkz.: Nesibe Kurt Konca, 'Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesinin Sınırlandırılması' (2016) 4 Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 65, 73.

¹² Erdönmez (n 3) 901.

¹³ Pekcanitez, 'Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesi' (n 10) 660.

¹⁴ Güray Erdönmez, *Medeni Usul Hukukunda Belgelerin İbrası Mecburiyeti* (2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2014) 507.

¹⁵ Anayasa Mahkemesi, 73/181, 26.10.2023.

yapılan eklemenin Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi'nin bu iptal kararı sonrasında kişisel verilerin korunması amacı ile gizli yargılama yapılmasına karar verilmesi güçtür. Ancak mevzuatımızın öğretilerdeki görüşlere paralel şekilde tarafların kişisel verilerini korumak amacıyla gizli yargılama yapılabilecek şekilde yeniden düzenlenmesi kanaatimizce yerinde olacaktır.

Adil yargılanma hakkının kişisel verilerin korunması bakımından önem arz eden bir diğer unsuru ise silahların eşitliği ilkesidir. Silahların eşitliği ilkesi taraflar arasında tam bir eşitliğin bulunmasını ve bunun yargılamanın tüm safhaları boyunca korunmasını gerektirir¹⁶. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında silahların eşitliği ilkesi, her iki tarafın da iddia ve delillerini kendisini davanın diğer tarafı karşısında önemli ölçüde dezavantajlı kılmayacak şekilde ortaya koyabileceği mülk ve kabul edilebilir olanaklara sahip olması zorunluluğu olarak ifade edilmektedir¹⁷. İlke kaynağını genel olarak hukuk devletinde özeldense anayasal eşitlik ve sosyal devlet ilkelerinde bulur¹⁸. Silahların eşitliği ilkesi özellikle tarafların karara eşit şekilde etki edebilmelerini, karar bakımından önem arz eden bütün konularda açıklama yapabilmelerini ve karşı tarafın iddialarına karşı savunmalarını öne sürebilmelerini gerektirir¹⁹. Bu ise ancak tarafların yargılamadan ve yargılamanın içeriğinden haberdar olması ile mümkündür. Taraflar dava dosyasındaki bilgi ve belgelere ulaşmada eşit olmalı; karşı tarafın açıklamalarından, gerçekleştirdiği usul işlemlerinden, ileri sürdüğü vakıalar ile gösterdiği delillerden haberdar edilmelidir²⁰.

Adil yargılanma hakkının en temel ve önemli unsuru olarak hukuki dinlenilme hakkı kendisini gösterir²¹. Anayasa'nın 36. maddesinde yer

¹⁶ Budak ve Karaaslan (n 7) 74; Pekcanitez, 'Adil Yargılama' (n 2) 45; Tanrıver (n 3) 209-210; Erdönmez (n 3) 854; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 6) 155.

¹⁷ Emel Hanağası, *Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği İlkesi* (Yetkin Yayınları 2016) 37; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 6) 155.

¹⁸ Budak ve Karaaslan (n 7) 74; Pekcanitez, 'Adil Yargılama' (n 2) 46; Erdönmez (n 3) 855.

¹⁹ Budak ve Karaaslan (n 7) 75; Erdönmez (n 3) 854; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 6) 155.

²⁰ Budak ve Karaaslan (n 7) 75; Erdönmez (n 3) 855-856.

²¹ Hakan Pekcanitez, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı', Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan (Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını 2000) 754; Erdönmez (n 3) 863.

verilen iddia ve savunma hakkının medeni usul hukukundaki görünümü olan hukuki dinlenilme hakkı usulî nitelikte bir temel hak²². Hukuki dinlenilme hakkı yargılamada hukuk devleti ilkesinin gerçekleşmesini sağlar ve onun ayrılmaz bir parçasıdır²³. Hukuki dinlenilme hakkı davadan hukuki durumu etkilenecek herkesin dava hakkında bilgilendirilmelerini, açıklama ispat faaliyeti aracılığıyla yargılamaya etki edebilmelerini ve yargı organları tarafından dikkate alınmalarını ifade eder²⁴. Hukuki dinlenilme hakkı temelini hukuk devleti, insan onuru ve eşitlik ilkesinde bulur²⁵. Hakkın hukuk devleti ve insan onurundan kaynaklanması mutlak şekilde korunmasını ve uygulanmasını gerektirir. Nitekim hukuki dinlenilme hakkının gerçek bir istisnası bulunmamaktadır²⁶.

Hukuki dinlenilme hakkının unsurları Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesinde bilgilendirme hakkı, açıklama ve ispat hakkı ile dikkate alınma hakkı olarak açıkça sayılmıştır. Bilgilendirme hakkı, tarafların yargılamanın içeriğinden tam bir şekilde haberdar olmasını gerektirir²⁷. Taraflar aynı zamanda dosyadaki tüm bilgi ve belgeleri inceleyebilmelidir. Zira dava dosyasını yeterli bir şekilde inceleyemeyen tarafın açıklama ve ispat hakkını kullanamayacağı ve bu nedenle yargılamaya etki etme imkanından da mahrum kalacağı kuşkusuzdur²⁸. Bir tarafın hakkında bilgi sahibi olmadığı herhangi bir husus hâkim tarafından dikkate alınmamalıdır²⁹. Tarafların dava malzemelerini görmesinin engellenmesi hukuki dinlenilme hakkının ihlâli anlamına gelir³⁰.

²² Pekcanitez, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı' (n 21) 754.

²³ Muhammet Özkes, *Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı* (Yetkin 2003) 40; Tanrıver (n 1) 380.

²⁴ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 6) 156–157; Budak ve Karaaslan (n 7) 76; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 7) 113.

²⁵ Tanrıver (n 1) 380–381; Ayrıntılı bilgi için bkz: Özkes (n 23) 40.

²⁶ Pekcanitez, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı' (n 21) 757; Özkes (n 23) 62–63.

²⁷ Erdönmez (n 3) 868; Budak ve Karaaslan (n 7) 76; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 6) 156; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 7) 114; Tanrıver (n 1) 386.

²⁸ Pekcanitez, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı' (n 21) 773; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 7) 114.

²⁹ Erdönmez (n 3) 874.

³⁰ Pekcanitez, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı' (n 21) 774.

Hukuki dinlenilme hakkının bir diğer unsuru ise açıklama ve ispat hakkıdır. Taraflar yargılama içerisinde açıklamada bulunma, bu yolla iddia ve savunmalarını öne sürme ve öne sürdükleri iddia ve savunmaları ispatlayabilmek için delil gösterme hakkına sahiptirler³¹. Taraflar açıklama ve ispat hakkı aracılığıyla kendileri hakkında verilecek karara etki etme imkanına kavuşurlar³². Nitekim yargılama sonunda maddi gerçeğe ancak taraflar iddia ve savunmalarını gerektiği gibi öne sürebildiği ve bunları tartışabildikleri ölçüde ulaşılabilir³³. Bununla birlikte, açıklama hakkı kapsamında yargılamaya dahil edilen hususların objektif olarak dava konusu ile ilgili olması gerekir³⁴.

İspat faaliyeti taraflar için bir hak olmakla birlikte zaman zaman taraflar ya da üçüncü kişiler bakımından yükümlülük de doğurabilir. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 219. maddesinde kural olarak belgeleri ibraz yükümlülüğü öngörülmüş, 220. maddede tarafların, 221. maddede ise üçüncü kişilerin belge ibraz etmekten kaçınabileceği hâller düzenlenmiştir. Buna göre yargılamanın tarafları kabul edilebilir bir mazereti mevcut ise, üçüncü kişiler ise tanıklıktan çekinmeye ilişkin hükümlere göre belge ibrazından kaçınabilir.

Tarafların hangi hâllerde ibrazdan kaçınabilecekleri açıkça sayılmamış, kabul edilebilir mazeret şeklinde soyut bir ifade ile hâkime takdir alanı bırakılmıştır³⁵. Hâkim, somut olayın koşulları özelinde her iki tarafın menfaatlerini karşılaştırarak bir sonuca varmalıdır³⁶. Buna göre kişisel verilerin korunması hakkı ve ispat hakkı bakımından yapılacak değerlendirmede, ibrazı gereken belgede yer alan tarafa yahut üçüncü kişiye ait kişisel verilerin aleniyet kesp etmesi hâlinde zarar görme tehlikesi ile karşı tarafın ispat hakkı bağlamında bu belgenin dava dosyasına

³¹ Budak ve Karaaslan (n 7) 77; Erdönmez (n 3) 874; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 6) 156; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 7) 115; Tanrıver (n 1) 387-388.

³² Özeken (n 23) 106; Budak ve Karaaslan (n 7) 77.

³³ Pekcanitez, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı' (n 21) 756.

³⁴ İbid 776.

³⁵ Erdönmez (n 14) 336; Kılıçoğlu (n 11) 154.

³⁶ Erdönmez (n 14) 336.

sunulmasındaki menfaatinden hangisinin ağır bastığı dikkate alınmalıdır. Burada ibraz edilecek belgedeki kişisel verilerin türü, yargılamanın karşı tarafı, davanın konusu gibi pek çok husus bir arada değerlendirilecektir. Örneğin bir işçinin sendikalılık bilgisi, HIV+ statüsü gibi kişisel verilerinin nitelikleri gereği daha güçlü bir korumaya ihtiyaç duyar.

Üçüncü kişiler bakımından ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 245. maddesi ile çağrıya uyma zorunluluğu düzenlenmiş, tanıklıktan çekinebilecekleri hâller 248.-250. maddeleri arasında sayılmıştır. Hükümlerde sır ve menfaat ihlâli tehlikesi de tanıklıktan çekinme sebepleri arasında kabul edilmiştir. Söz konusu düzenlemeler üçüncü kişilerin kişisel verilerinin korunması amacına hizmet edebilir³⁷. Hükümlerde sayılan sebeplerden özellikle sır olarak korunması gereken veya tanığın ya da 248. maddede sayılan kimselerin şeref ve itibarını ihlâl edebilecek bilgilerin aynı zamanda kişisel veri niteliği taşıması mümkündür. Tanıklıktan çeken kimse çekinme sebebini ve delillerini bildirmek zorundadır (HMK m. 252/1). Mahkeme, tarafları da dinledikten sonra çekinme hakkında kararını verir (HMK m. 252/3). Üçüncü kişi ancak açıkça sayılan sebeplere dayanarak tanıklıktan çekinebilir³⁸. Üçüncü kişiler bakımından belge ibrazından kaçınma hakkına benzer bir genel düzenlemeye yer verilmediğinden yalnızca kişisel verilerin korunmasının tanıklıktan çekinme sebebi olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Bireylerin hak ve özgürlüklerini kullanmaları başkalarının özgürlük alanına müdahalede bulunmalarına sebep olabilir³⁹. Genel olarak adil yargılanma hakkı ile unsurları, özellikle de hukuki dinlenilme hakkı, tarafın kendisinin yahut bir üçüncü kişinin kişisel verilerinin korunması hakkı ile etkin hukuki korumadan faydalanma menfaatini karşı karşıya getirebilir. Bu gibi hâllerde taraflardan birinin kişisel verilerinin korun-

³⁷ Sümeyye Hilal Üçüncü, *Medeni Yargılama Hukukunda Kişisel Verilerin ve Sırların Korunması* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 324; Kılıçoğlu (n 11) 155.

³⁸ Oğuz Atalay, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku*, Cilt II (15. Bası, On İki Levha Yayıncılık 2017) 1823; Üçüncü (n 37) 316.

³⁹ Bülent Tanör, *Anayasa Hukukunda Sosyal Haklar* (2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2022) 88; İbrahim Ö Kaboğlu, *Kolektif Özgürlükler* (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını 1989) 178.

ması hakkı ile diğer tarafın adil yargılanma hakkının nasıl uzlaştırılacağı sorunu ortaya çıkar. Zira temel hakların çatışması hâlinde hakların bir ölçüde sınırlandırılması kaçınılmazdır.

Temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejimi Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiştir. Hükme göre, "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz*". Bununla birlikte temel hak ve özgürlüklerin maddelerinde belirtilen açık sınırlama sebeplerine ek olarak hakkın doğasından kaynaklanan örtülü sınırlarının olduğu da kabul edilmektedir⁴⁰. Hakkın doğasından kaynaklanan bu sınırların temelinde başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı yatmaktadır. Yine Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler de özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir⁴¹. Esasen Anayasa m. 13 doğrudan temel hakların çatışması hâlini düzenlemiyor olsa da çatışan hakların dengelenmesinde dikkate alınması gereken ilkeler ortaya koymaktadır. Anayasada koruma altına alınan haklar kural olarak eşit etki ve değere sahiptir⁴². Bu nedenle temel hak ve özgürlüklerin çatışması hâlinde tüm uyumsuzluklara tatbik edilebilecek şekilde biri diğerine üstün tutulamaz. Çatışma hâlinde çatışan haklardan biri diğerine tercih edilmemeli, haklar uzlaştırılarak aralarında bir denge gözetilmelidir⁴³. Böylece her iki hak da Anayasa m. 13'e uygun şekilde sınırlandırılacak, bir hak veya özgürlüğün diğeri uğruna feda edilmesi yerine her iki hakkın da mevcudiyetini ve etki alanını optimum ölçüde sürdürmesi temin edilecektir⁴⁴. Haklardan biri tümten ortadan kaldırılması ya da hakkın özüne dokunulması ölçüsüz bir müdahale teşkil eder.

⁴⁰ Abdurrahman Eren, *Anayasa Hukuku Dersleri* (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2023).

⁴¹ Anayasa Mahkemesi, 79/80, 14.03.2024, para. 16.

⁴² Mehmet Akad, Bihterin Vural Dinçol ve Nihat Bulut, *Genel Kamu Hukuku* (14. Bası, Der Yayınları 2018) 286.

⁴³ Fazıl Sağlam, *Temel Hakların Sınırlandırılması ve Özü* (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları 1982) 39–40.

⁴⁴ İbid 40.

Bu noktada Anayasa hukukunda benimsenen bir yorum prensibi olarak pratik uyuşum ilkesi devreye girecektir. Adı geçen ilke, birbirleri ile çatışan veya çelişen birden fazla anayasa normunun biri diğerine feda edilmeden diğer bir ifade ile her bir norma optimal (azami) anayasal etki sağlanacak şekilde yorumlanması olarak ifade edilmektedir⁴⁵.

Adil yargılanma hakkı da kişisel verilerin korunması hakkı da anayasal haklar olup buna uygun şekilde her somut olayda uygun şekilde uzlaştırılması gereklidir. Kişisel verilerin korunması hakkı ile adil yargılanma hakkı arasında makul bir denge kurulurken ölçülü davranılmalı, adil yargılanma hakkının özüne müdahale edilmemelidir. Hukuki dinlenilme hakkı dayanağını hukuk devleti ve insan onurundan alır. Buna göre hukuki dinlenilme hakkı hukuk düzenlerinin üzerinde bir varlığa sahip olup yargılama kuralları hakka hiç değinmemiş olsa dahi kendiliğinden ve doğrudan uygulanır⁴⁶. Taraflardan birinin yahut bir üçüncü kişinin kişisel verilerinin korunması amacıyla diğer tarafın bilgilenme, açıklama veya ispat hakkının sınırlanması çoğu zaman hakkı kısıtlanan tarafın yargılamanın sonucuna etki etmesinin önüne geçecek ve hakkın özüne bir müdahale yaratacaktır.

Taraflardan birinin hukuki dinlenilme hakkının kısıtlandığı, taraflar arasında silahların eşitliğinin sağlanmadığı bir yargılamanın maddi gerçeğe ulaşması güçtür. Bir tarafın, karşı tarafın ya da bir üçüncü kişinin kişisel verilerinin korunması amacıyla iddialarını serbestçe öne sürmediği, bunları somutlaştıramadığı, vakıaların ispatı için serbestçe delil gösteremediği bir yargılamanın iki taraflı olduğundan söz edilemez. Delil göstermenin yasaklanması veya ölçüsüz sınırlanması ispat, hukuki dinlenilme ve nihayet adil yargılanma hakkının ihlâli anlamına gelir⁴⁷.

⁴⁵ Ömer Keskinsoy ve Semih Batur Kaya, 'Anayasa Mahkemesi Kararlarını Biçimlendirme Çabası Olarak Yorum' (2021) 11 Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 63, 86-87; Tijen Dündar Sezer, '1982 Anayasasına Göre Özel Sınırlama Sebebi Bulunmayan Temel Hak Ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması Sorunu Ve Anayasa Mahkemesi Kararları' (2014) 3 Anayasa Hukuku Dergisi 375, 384; Bertil Emrah Oder, *Anayasa Yargısında Yorum Yöntemleri: Hukuksal Yöntembilime Dayalı Karşılaştırmalı Bir Araştırma* (Beta Basım Yayın 2010) 64.

⁴⁶ Özkes (n 23) 62-63.

⁴⁷ İbid 377.

Taraflardan birinin kişisel verilerinin korunması, taraflar arasındaki usulî eşitliğin bozulması için mutlak ve meşru bir gerekçe sayılmamalıdır.

Her somut olayın koşulları ile hukukî ilişkilerin ihtiyaçları kendi içinde değerlendirilmeli, tarafların etkin hukukî korumadan yararlanmaktaki menfaati ile kişisel verilerinin korunmasındaki menfaatleri dikkate alınarak uygun bir çözüme varılmalıdır. Bu kapsamda tarafların özellikle sendika üyeliği gibi iş yargılamasında çok sık şekilde ihtiyaç duyulan kişisel verilerinin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın da yargılama içerisinde kullanılabilmesi gerekir. Örneğin sendikal tazminat talepli bir davada eğer mevcutsa aynı sendikaya üye olup işyerinde çalışmaya devam eden farklı işçilerin bilgilerinin özel nitelikli kişisel veri olması nedeniyle mahkemeye sunulmaması işverenin ispat hakkına haksız bir müdahale doğurur. Yargıtay da yetki tespitine itirazlarda tespite esas alınan işçi ve sendika üyeleri bilgilerinin, Bakanlık tarafından işverenin erişemeyeceği şekilde şifreli olarak gönderilmesini işverenin ispat ve nihayet hukukî dinlenilme hakkına hukuka aykırı bir müdahale olarak değerlendirmektedir⁴⁸. Ancak burada işlenen kişisel verilerin veri işleminin temel ilkelerine uygun olmasına verilerin niteliğinin gerektirdiği hassasiyetle dikkat edilmelidir. Kişisel verilerin işlenmesi asgari düzeyde tutulmalı ve uyuşmazlığa yabancı olan özel nitelikli kişisel veriler kesinlikle işlenmemelidir. Ek olarak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde hükmün 4. fıkrası gereği yeterli önlemlerin alınması gerektiği unutulmamalıdır⁴⁹.

⁴⁸ “... dosya kapsamına dâhil edilen delillere erişimin engellenmesi, davanın taraflarının ispat hakkına da engel olacağından, yargılama kapsamında hukukî dinlenilme hakkının da ihlalidir.” Yargıtay 9 HD, 476/833, 23.01.2024; Aynı yönde: Yargıtay 9 HD, 18563/287, 11.01.2024; Yargıtay 9 HD, 88/42 08.01.2024. Bununla birlikte Bakanlık tarafından prosedür dosyanın şifreli olarak sunulduğu, söz konusu belgelerin açılarak dosyaya eklenmesi talep edildiği hâlde 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gerekçe gösterilerek talebin reddine karar verilmesi nedeniyle hukukî dinlenilme hakkının ihlâl edildiği gerekçeyle yapılan bir temyiz başvurusunda 9. HD, herhangi bir açıklamaya yer vermeksizin temyiz başvurusunu reddetmiştir. Yargıtay 9 HD, 3433/4487, 11.03.2024.

⁴⁹ Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde veri sorumlularınca alınması gereken yeterli önlemler için bkz.: “Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler” İle İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 31/01/2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı Kararı’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10>> E.T. 4 Haziran 2024.

II. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU'NUN UYGULAMA ALANI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 2. maddesinde Kanun'un kapsamı düzenlenmiştir. İlgili hükme göre “*Bu Kanun hükümleri, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır*”. Hükümden anlaşılacağı üzere, tarafların ve mahkemenin yargılama boyunca kullandığı pek çok bilgiyi ve bunlar üzerinde gerçekleştirilen işlemleri 6698 sayılı Kanun kapsamında kabul etmek mümkündür. Nitekim ilgili maddenin gerekçesinde de öngörülen usul ve esasların özel sektör-kamu sektörü ayrımı olmaksızın uygulanacağı açıkça ifade edilmiştir⁵⁰. Kanun koyucu bu durumun ortaya çıkarabileceği sakıncaları dikkate alarak 6698 sayılı Kanun'un 28. maddesinde yargı makamlarının faaliyetleri bakımından bir istisna öngörmüştür. Düzenlemeye göre “(1) *Bu Kanun hükümleri aşağıdaki hâllerde uygulanmaz: ... d) Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi. ...*”.

Böylece kişisel verilerin mahkeme usul işlemleri kapsamında işlenmesi 6698 sayılı Kanun'da öngörülen sınırlamalarla bağlı olmaksızın gerçekleştirilebilecektir⁵¹. Mahkeme usul işlemlerinin tamamıyla 6698 sayılı Kanun kapsamı dışında bırakılmasının anayasal kişisel verilerin korunması hakkına ölçüsüz bir müdahale teşkil edeceği düşünülebilir⁵². Bununla birlikte bunların tümüyle 6698 sayılı Kanun'a tabi tutulması da özellikle hukuki dinlenilme hakkı, aleniyet, doğrudanlık ve silahların eşitliği ilkelerinin ihlâline yol açabilecektir. Yargı erkini kullanan mahkemelerin ifa ettiği fonksiyonun mahiyeti gereği kişisel veri işlemesi kaçınılmaz olup yargılama makamlarının Kanun'da öngörülen tüm yükümlülükleri yerine getirmeleri beklenemez. Zira yargulamaların sağlıklı

⁵⁰ ‘Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu’ (TBMM) 6 <<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>> E.T. 6 April 2024.

⁵¹ Kılıçoğlu (n 11) 150.

⁵² Elif Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması* (4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 382.

ve hızlı bir şekilde yürütülmesinde kamunun menfaati bulunmaktadır. Kişisel verilerin korunması hakkı mutlak bir hak olmayıp yapılması gereken medeni usul hukukunun ilkeleri ile kişisel verilerin korunması hakkı arasında makul bir dengenin kurulmasıdır⁵³.

Burada dikkat çekilmesi gereken önemli bir husus bu istisna hükmünün taraf ve üçüncü kişi usul işlemlerini kapsamadığıdır⁵⁴. Bunun gibi idari makamlar tarafından yürütülen disiplin soruşturmaları da istisna hükmünün dışındadır⁵⁵. Dolayısıyla iş müfettişlerinin teftiş faaliyetlerinde Kanun'un gereklerine uygun şekilde hareket etmeleri esastır. 28. maddede yer alan istisnanın yalnızca mahkemenin kişisel veri işlemesine dönük getirildiğini kabul etmek gerekir. Bu her şeyden önce lafzına uygun bir değerlendirmedir zira davanın taraflarının yargı makamları kavramına dahil olduğu söylenemez. Bunun gibi taraf usul işlemlerinin 6698 sayılı Kanun kapsamı dışında bırakılması kanunun amacı ile de bağdaşmamaktadır. 6698 sayılı Kanun'un 1. maddesinde "*kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak*" amaç olarak sayılmıştır. Görüleceği üzere temel hedef hak ve özgürlüklerin korunmasıdır⁵⁶.

Taraflar yargılama sırasında karşı tarafa ve üçüncü kişilere ait pek çok veriyi işlerler. Örneğin tarafların mahkemeye sundukları delillerin karşı tarafın yahut üçüncü kişilerin kişisel verilerini ihtiva etmesi olasıdır. Yargılamanın aleniliği de göz önünde bulundurulduğunda tarafların yargılama içerisinde sınırsızca kişisel veri işlemesi, kişisel verilerin korunması hakkına orantısız bir müdahale teşkil etme potansiyeline sahiptir. Kaldı ki bu durum yargılama sırasında hiçbir şekilde kişisel verilerin işlenemeyeceği anlamına gelmemektedir. İleride daha ayrıntılı açıklanacağı üzere kişisel verilerin yargılama içerisinde kullanılması Kanun'da yer verilen hukuka uygunluk sebeplerinden birine dayanıl-

⁵³ Üçüncü (n 37) 51–52.

⁵⁴ Kılıçoğlu (n 11) 150.

⁵⁵ Ömer Ekmekçi, Nafiye Yücedağ, Elif Beyza Akkanat Öztürk ve Şehriban İpek Aşıkoğlu, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2024) 33.

⁵⁶ Küzeci (n 52) 356.

masına bağlıdır. Nitekim Kişisel Verileri Koruma Kurulu da önüne gelen bir şikâyette aynı yönde değerlendirmelerde bulunmuştur⁵⁷. Ancak özellikle mahkemelerin 6698 sayılı Kanun'da öngörülen sınırlamalarla bağlı olmaksızın yargılamaya dahil edebilecekleri kişisel verilerin taraf- larca getirilmesi hâlinde, 6698 sayılı Kanun'un tarafların adil yargılama hakkını zedelemeyecek şekilde uygulanması zorunludur. Zira kişisel ve- rilere sağlanan korumanın veriyi işleyen özneye göre farklılık göstermesi özünde bir çelişki yaratmaktadır. Örneğin bir davada delil olarak kulla- nılmak üzere bir başka dava dosyasının tarafın talebi üzerine mahkeme tarafından getirilmesi 6698 sayılı Kanun'un kapsamı dışında ve hukuka uygun iken ile aynı dosyanın doğrudan tarafın dilekçesine eklenmesi hukuka aykırı kabul edilemez.

III. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKUNUN BAZI TEMEL KAVRAMLARI

A. KİŞİSEL VERİ

6698 sayılı Kanun'un m. 3/1, d hükmünde kişisel veri kavramı ta- nımlanmıştır. Bu hükme göre kişisel veri, "*Kimliği belirli veya belirlene- bilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi*" ifade eder. Böylece kişiye ilişkin olduğu ölçüde hem nesnel hem görüş ve değerlendirmeler gibi öznel her türlü bilgiyi kapsamına alan geniş bir tanım yapılmıştır⁵⁸. Bu tanım-

⁵⁷ " ... Avukat tarafından yapılan savunmada, Avukatlık Kanununun 1 inci maddesi gereği, avukatların yar- gının kurucu unsuru olduğu ve bu bağlamda mesleki faaliyetleri gereği elde edilen bilgilerin kişisel verilerin işlenmesi olarak tanımlanmasının hukukten mümkün olmaması gerektiği yönünde ifadelere yer verildiği, Ka- nunun 28 inci maddesi kapsamında bir istisnadan söz edebilmek için, veri işlemenin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olması; ayrıca veri işlemenin yargı makamları veya infaz mercilerince işlenmesi gerektiği, maddede belirtilen yargı makamlarının tanımlanması yapılmamış olsa da, Devletin yasa- ma ve yürütme faaliyetleri dışında kalan yargı organlarının bu kapsama girdiği, ayrıca, şikâyete konu olay- da, kişinin borcuna dair bilgilerin kardeşinin telefonuna kısa mesaj olarak iletilmesi; yani borcunu ödemeye ikna etmek amacıyla caydırıcı bir unsur oluşturmak niyetiyle bir yakınıyla paylaşılmasının, Kanunun 28 inci maddesinde sayılan soruşturma, kovuşturma, yargılama ve infaz işlemlerine ilişkin bir işlem olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirildiğinden, ... " "Kişisel Verilerin Veri Sorumlusu Bir Avukat Tarafından Kısa Mesaj Yoluyla Üçüncü Kişilere İfşa Edilmesi Hakkında" Kişisel Verileri Koruma Kuru- lunun 14.01.2020 Tarihli ve 2020/26 Sayılı Karar Özeti' <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/6697/2020-26>> E.T. 4 Haziran 2024.

⁵⁸ Ekmeççi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşkoğlu (n 55) 14.

dan kişisel verilere ait üç unsuru tespit etmek mümkündür: bilgi, gerçek kişiye ait olma ve kişiyi belirli veya belirlenebilir kılma⁵⁹.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kişisel veriyi tanımlarken, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (108 Nolu Sözleşme)'nin 2. maddesini esas almaktadır⁶⁰. Buna göre kişisel veriler “kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi hakkındaki tüm bilgileri” ifade eder. Kişisel verilerin korunması Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ayrı bir hak olarak düzenlenmemiştir. Buna rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında bu hak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin “Özel Yaşama ve Aile Hayatına Saygı Hakkı” başlıklı 8. maddesinde yer alan hükümleri bağlamında değerlendirilmektedir⁶¹. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında; kişinin cinsel kimliğinin⁶², ev adresinin⁶³, e-mail adresinin⁶⁴, GPS

⁵⁹ Esra Yiğit, *İş İlişkisinde Kişisel Verilerin Korunması* (2nd edn, On İki Levha Yayıncılık 2023) 1–3. Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşikoğlu (n 55) 51.

⁶⁰ *Amann v İsviçre App no 27798/95* (ECtHR, 16 February 2000), para 65.

⁶¹ “Bir kişinin özel yaşamına ilişkin verilerin kaydedilmesi, 8. madde anlamında müdahale oluşturmaktadır.” *S ve Marper v Birleşik Krallık App nos 30562/04 ve 30566/04*, (ECtHR, 04 December 2008), para 67.

⁶² Başvurucunun evinde yapılan aramada eşcinsel olduğuna dair bilgiler içeren günlüğü ve yazışmaları ele geçirilmiştir. Mahkeme, dörde karşı on beş oyla, 21 yaşını aşkın erkeklerin rızaya dayalı eşcinsel ilişki yaşamalarını yasaklayan ulusal mevzuat hükümlerinin, Sözleşmenin 8. maddesini ihlâl ettiğine karar vermiştir. Dolayısıyla heteroseksüel ilişkiler gibi gönüllü eşcinsel ilişkiler de bu kapsamda korunmaktadır ancak ensest ve sado-mazoşist ilişkiler koruma kapsamı dışında tutulmuştur. Bkz. *Dudgeon v Birleşik Krallık, App no 7525/76*, (ECtHR, 22 October 1981), para 63; *Stubing v Almanya* para 66. *Laskey ve diğerleri v Birleşik Krallık*, para 36.

⁶³ “... AİHM bu kapsamda, ikamet yeri tercihinin temel olarak özel bir karar olduğunu ve bu tercihin serbestçe yapılmasının Sözleşmenin 8'nci maddesi tarafından korunan kişisel özerklik alanının bütüncül bir unsuru olduğunu vurgulamanın gerekli olduğu düşüncesindedir. Bir bireyin ev adresi, bu bakımdan, özel hayat kapsamına giren kişisel bir veri veya bilgi olup, bundan dolayı, kendisine tanınan korumadan yararlanır.” *Alkaya v Türkiye, App no 42811/06*, (ECtHR, 09 November 2012), para 30.

⁶⁴ “... iş yerinden gönderilen elektronik mesajlar, bir kişinin internet kullanımının denetlenmesi yoluyla toplanan unsurlar gibi, 8. madde anlamında aynı koruma kapsamına girmelidirler.” *Coplive v Birleşik Krallık, App no 62617/00*, (ECtHR, 03 April 2007), para 41.

verilerinin⁶⁵, fotoğraflarının⁶⁶, ses kayıtlarının⁶⁷, kamera kayıtlarının⁶⁸, parmak izi, hücre örnekleri ve DNA profillerinin⁶⁹, tıbbi verilerinin⁷⁰, bankacılık belgelerinin⁷¹ ve harcama kayıtlarının⁷² kişisel veri kapsamına girdiğinin kabul edildiği görülmektedir. Bu kapsamda Mahkeme, yaptığı değerlendirmelerde kişinin özel yaşamına ilişkin verilerin toplanması ve saklanması⁷³, kişinin rızası alınmadan kişisel verilerinin işlenmesi⁷⁴, kişisel verilerin açıklanması⁷⁵, bilgilere erişime izin verilmemesi⁷⁶, kay-

⁶⁵ *Uzun v Almanya*, App no 35623/05, (ECtHR, 02 September 2010), para 52.

⁶⁶ Fotoğraflar insanların kendine has özelliklerini ortaya koyduğu ve kişiyi diğerlerinden ayırdığı için, fotoğrafın korunması hakkı, kişisel gelişimin önemli bir bileşeni sayılmıştır. *Bogomolova v Rusya*, App no 13812/09, (ECtHR, 13 December 2017), para 52.

⁶⁷ *P.G. ve J.H. v Birleşik Krallık*, App no 44787/98, (ECtHR 25 September 2001), para 60.

⁶⁸ *Peck v Birleşik Krallık*, App no 44647/98, (ECtHR, 28 January 2003), para 63; Mahkeme, *Perry v Birleşik Krallık* kararında kamuya açık alanlarda meşru ve öngörülebilir bir amaca hizmet ediyor ise kamera kaydı yapılmasının AİHS 8. maddeye müdahale oluşturmayacağını belirtmiştir.

⁶⁹ *S ve Marper v Birleşik Krallık*, (n 57) para 68.

⁷⁰ *L. H. v Letonya*, App no 52019/07, (ECtHR, 29 April 2014), para 56.

⁷¹ "... Banka evraklarından elde edilen bilgiler, hassas bilgiler veya mesleki işlemlerle ilgili bilgiler olup olmadığına bakılmaksızın, kişisel veri niteliği taşımaktadır." *M. N. ve diğerleri v San Marino*, App no 28005/12, (ECtHR, 07 July 2015), para. 51.

⁷² *X. v Belçika*, App no 2568/65, (ECtHR, 06 February 1968).

⁷³ Başvurucu, kendisi hakkında tutulan dosyada gerçek olmayan ve aksinin ispatlanması mümkün olmayan bilgiler yer aldığı söyleyerek şikayetçi olmuştur. Mahkeme, bilgilerinin kamu makamlarınca sistematik bir şekilde toplanması ve dosyalarda saklanması durumunda özel yaşama müdahale olduğunu kabul etmiştir. *Rotaru v Romanya*, App no 28341/95, (ECtHR, 04 May 2000). Ancak belirtmek gerekir ki, özel yaşama müdahale edildiğinin kabulü için kişisel verilerin toplanması, saklanması ve kullanılması eylemlerinin birlikte gerçekleştirilmesi şart değildir. Mahkeme *S ve Marper v Birleşik Krallık* kararında, bir kişinin özel yaşamına ilişkin bilgilerin saklanması Sözleşmenin 8. maddesi anlamında bir müdahale oluşturduğunu, bilgilerin daha sonra kullanılıp kullanılmamasının bir önemi olmadığını vurgulamıştır. *S ve Marper v Birleşik Krallık*, (n 57), para 67.

⁷⁴ Yeni doğmuş bir bebeğin fotoğraflarının ebeveynlerinin rızası alınmadan çekildiği ve fotoğrafların negatiflerinin fotoğrafçı tarafından saklanması bir başvuruda Mahkeme, 8. madde anlamında bir müdahale olduğu yönünde karar vermiştir. *Reklos v Yunanistan*, App no 1234/05, (ECtHR, 15 January 2009), para 43.

⁷⁵ *Z v Finlveiya* kararında Mahkeme, başvurusunun eşi hakkında açılan ceza davası kapsamında HIV taşıyan başvurusunun bu duruma ilişkin tıbbi verilerinin basının erişimine açık olan karar metninde yer almasının özel yaşama müdahale olduğu yönünde karar vermiştir. *Z v Finlveiya*, App no 22009/93, (ECtHR, 25 February 1997). Kamuya açık alanlarda görüntü kaydı alınması ve bu kayıtların yayınlanması hakkında bkz. *Peck v Birleşik Krallık*, (n 64), para 62.

⁷⁶ Ancak belirtmek gerekir ki burada sözü geçen kişisel verilere erişim hakkı her tür kişisel veriye erişim hakkının olduğu yönünde değerlendirilmelidir. Mahkeme yalnızca bireyin gelişimi için önemli olan kişisel verilere erişim hakkını kabul etmiştir. *Gaskin/Birleşik Krallık* App no 10454/83, (ECtHR, 07 July 1989). Eski hastaların kendi sağlık verilerini içeren belgelerden örnek alınmasının engellenmesi AİHS'in 8. Maddesine aykırı bulunmuştur. *K.H. and others v Slovakya*, App no 32881/04, (ECtHR, 28 April 2009).

dedilen hatalı kişisel verilerin düzeltilmemesi⁷⁷, kişisel verilerin silinmesi talebinin reddi⁷⁸, hücre örnekleri, DNA profilleri ve parmak izlerinin süresiz olarak saklanması⁷⁹ ve telefonların dinlenmesi⁸⁰ gibi durumların Sözleşmenin 8. maddesine müdahale oluşturduğu belirtilmiştir.

Kişisel veriden söz edebilmek için öncelikle ortada bir bilginin bulunması gerekir. Bilgi, anlamlı bir biçime sokularak, kullanıcıya güncel ve olası kararların alınmasında yardımcı olan veriyi ifade eder⁸¹. Bilginin aleni ya da gizli olması, türü yahut saklanma biçimi bu anlamda önem arz etmez⁸². Yargılama içerisinde ihtiyaç duyulabilecek isim, kimlik numarası, adres, sendika üyeliği, ücret, işçinin işe giriş çıkış saatleri gibi tüm hususlar 6698 sayılı Kanun anlamında bilgidir.

Bununla birlikte herkesin bilgilere erişim hakkına doğrudan doğruya sahip olduğunu söylemek doğru olmaz. *Leveer v İsveç* davasında Mahkeme, ulusal güvenlik sebebiyle, başvurunun iş başvurusu sırasında bilgilerinin edinilmesi ve kullanılması hakkında, kişinin hakkındaki bilgilere erişiminin sağlanması yönünde taraf devletlerin herhangi bir pozitif yükümlülüğünün söz konusu olmadığını belirtmiştir. *Leveer v İsveç*, App no 9248/81, (ECtHR, 26 March 1987), para 74.

⁷⁷ Kararda, doğru olmayan polis raporunun saklanması ve Ankara Mahkemesine gönderilmesinin başvurunun özel yaşamına müdahale teşkil ettiği belirtilmiştir. Bkz. *Cemalettin Canlı v Türkiye*, App no 22427/04, (ECtHR, 18 February 2009), para 37.

⁷⁸ Başvurucu ile partneri arasında çıkan kavga sonucunda partneri başvurucudan şikâyetçi olmuştur. Daha sonra şikâyetin geri çekilmesi üzerine başvurucu polisten dosyadaki kişisel bilgilerinin silinmesini talep etmiştir ve bu talep reddedilmiştir. Mahkeme bunu özel yaşama müdahale olarak değerlendirmiştir. *Brunet v Fransa*, App no 21010/10, (ECtHR, 18 September 2014). Bir diğer başvuruda başvurucu, hırsızlık nedeniyle iki soruşturma geçirmiş ve her iki soruşturmada da parmak izleri sisteme kaydedilmiştir. Başvurucu, ilk yargılamadan beraat etmesi ve ikinci yargılamanın da devam ettirilmemesinden sonra parmak izlerinin silinmesini talep etmiştir ancak bu talebi yalnızca ilk yargılamada alınan parmak izleri bakımından yerine getirilmiştir. Mahkeme, özel yaşama müdahale edildiği yönünde karar vermiştir. *M.K. v Fransa*, App no 19522/09, (ECtHR, 18 April 2013).

⁷⁹ *S and Marper v Birleşik Krallık* kararında AİHM, beraat etmiş ve hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmiş şüphelilerin hücre örnekleri, DNA profilleri ve parmak izlerinin süresiz saklanması konusunda 8. maddede korunan özel hayatın gizliliğine müdahale olduğunu kabul etmiştir. Ancak *Peruzzo ve Martens v Almanya* kararında AİHM, bir suçtan hüküm giymiş kişilerin DNA örneklerinin gelecekteki olası suçlarda kullanılmasında amacıyla saklanması konusunda davalı devletin bu verilerin korunması için gerekli tedbirleri aldığını, kamu menfaatleri ile özel menfaatler arasında bir denge kurulduğunu, devletin takdir marjı kapsamında hareket ettiğini gözeterek başvurunun kabul edilemez olduğunu belirtmiştir. *Peruzzo and Martens v Almanya*, App nos 7841/08 57900/12, (ECtHR, 4 June 2013).

⁸⁰ *Klass and others v Almanya*, App no 5029/71, (ECtHR, 06 September 1978); *Malone v Birleşik Krallık*, App no 8691/79, (ECtHR, 02 August 1984).

⁸¹ Şehriban İpek Aşkoğlu, *Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri* (On İki Levha Yayıncılık 2018) 7. Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşkoğlu (n 55) 51.

⁸² Küzeci (n 52) 360. Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşkoğlu (n 55) 14. Canan İmançlı, *Kişisel Sağlık Verilerinin Korun(a)Mamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 41.

6698 sayılı Kanun'da bilginin gerçek kişiye ilişkin olması aranmıştır. Buna göre tüzel kişilere ait bilgiler kişisel veri değildir, dolayısıyla 6698 sayılı Kanun'daki sınırlamalara tabi olmaksızın işlenmesi mümkündür⁸³. Bu durum iş yargılamasında özellikle işverenin tüzel kişi olması durumunda önem arz eder. Tüzel kişi işverenin veya sendikanın yargılamanın tarafı olması hâlinde bunlara ait veriler kişisel verilere sağlanan korumadan yararlanamayacaktır. Tüzel kişiler bakımından şeffaflık esas olup bunların ancak ticari sırlarının korunması gerekliliğinden söz edilebilir⁸⁴. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de önüne gelen bir başvuruda, tüzel kişileri kişisel verilerin korunması hakkının öznesi olarak kabul etmemiş, 108 Sayılı Sözleşme'deki tanıma uyarak, sadece gerçek kişilerin bu hakkın öznesi olabileceğini ifade etmiştir⁸⁵.

Son olarak kişisel verilerin ait olduğu kişinin kimliğinin belirli yahut belirlenebilir olması şarttır. Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması gerekçede, “*mevcut verilerin herhangi bir şekilde bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesi*” şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre anonimleştirilmiş veriler kişisel veri olarak addedilmez. Örneğin bir yargılama sırasında dosyaya sendikalı işçilerin kimliğini tespit etmeye yarayan tüm bilgilerin karartıldığı bir liste verilmesi hâlinde kişisel veriden söz edilemez. Bunun gibi yalnızca işyerinde kaç sendikalı işçinin bulunduğu bilgisi de bir kişisel veri teşkil etmez. Ancak kişiyi belirli ya da belirlenebilir kılan bilgilerin tümünün veri sorumlusunun elinde olması zorunlu değildir meğerki ek bilgiye ulaşılması hukuken yasaklanmış olsun ya da zaman, emek ve masraf bakımından aşırı bir

⁸³ Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşıkoğlu (n 55) 11. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, Anayasa'da kişisel verilerin korunması hakkının *herkese* tanınması ile uluslararası ve karşılaştırmalı hukuktaki yaklaşımları dikkate alarak tüzel kişiler hakkındaki her türlü bilgiyi de kişisel veri olarak kabul etmektedir. Buna göre tüzel kişilerin kişisel verilerine yönelik sınırlama ve müdahaleler de Anayasa uyarınca güvenceleri harekete geçirir. Anayasa Mahkemesi, 2017/16849, 19.10.2023, para 52. Aynı yönde: Anayasa Mahkemesi, 2019/20473, 03.02.2022 para 34; Anayasa Mahkemesi, 2016/13010, 17.09.2020 para 59; Anayasa Mahkemesi, 2018/23077, 17.09.2020, para 102; Anayasa Mahkemesi, 2013/2941, 11.05.2016, para 49; Anayasa Mahkemesi, 2014/7256, 27.02.2019, para 57; Anayasa Mahkemesi, 122/74, 09.04.2014; Anayasa Mahkemesi, 149/151, 02.10.2014; Anayasa Mahkemesi, 84/183, 04.12.2014; Anayasa Mahkemesi, 74/201, 25.12.2014.

⁸⁴ Durmuş Tezcan, 'Bilgisayar Karşısında Özel Hayatın Korunması' (1991) 8 Anayasa Dergisi 385, 389. Küzeci (n 52) 363.

⁸⁵ *Bernh Larsern Holding AS and others v Norveç*, App no 24117/08, (ECtHR, 08 July 2013), para 107.

güçlüğü beraberinde getirsin⁸⁶. Örneğin işyerindeki tüm işçilerin sendikası olduğu bilgisi işyerinde çalışan işçilerin listesi ile birlikte belirlenebilir hâle geldiğinden artık kişisel verinin varlığını kabul etmek gerekir.

B. ÖZEL NİTELİKLİ KİŞİSEL VERİ

Özel nitelikli kişisel veriler, 6698 sayılı Kanun'un m. 6/1 hükmünde “*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri*” olarak sayılmıştır. Bu sayım sınırlı olarak yapılmış olup yorum yolu ile özel nitelikli kişisel veriler çoğaltılamaz⁸⁷. Özel nitelikli kişisel veriler, korunması hakkı ihlâl edildiği takdirde kişi üzerinde daha ağır etkiler doğurabilecek verilerdir. Bu durum özel nitelikli kişisel verilerin daha sıkı şekilde korunması ihtiyacını doğurmaktadır⁸⁸ olup husus madde gerekçesinde de “*başkaları tarafından öğrenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabilmesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikte veriler olmaları dikkate alınmakta, bu sebeple bu tür veriler özel nitelikli (hassas) veri olarak kabul edilmektedir.*” şeklinde ifade edilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kişisel veriler arasında, bu verilerin kişiler üzerinde doğurması muhtemel etkilere göre bir ayırım yapmakta ve bazı kişisel veriler için daha sıkı önlemler alınmasını öngörmektedir⁸⁹. Mahkeme, gerekliliği ve ölçülülüğü değerlendirirken söz konusu müdahalenin konusu olan kişisel verinin niteliğine

⁸⁶ Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşıkoglu (n 55) 56.

⁸⁷ ibid 15; Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Rehber* (2025) 11 <<https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/70f95c73-06a2-44dc-81e9-34201bdd7f5c.pdf>> E.T. 6 Mart 2025.

⁸⁸ Küzeci (n 52) 403; İmançlı (n 82) 65.

⁸⁹ *S and Marper v Birleşik Krallık* kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, hücre örnekleri, DNA profili ve parmak izinin kişisel verilerden olduğunu belirtmiştir. Ancak, hücre örneklerinin kişinin sağlık durumuna ilişkin bilgileri içerdiği, DNA profilinin ise kişinin etnik kökenini ortaya koyduğu göz önüne alındığında bu iki verinin parmak izi kayıtlarından farklı olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple, kişinin hücre örneklerinin ve DNA profilinin bir veri bankasında tutulmasının sonuçları, parmak izinin bir veri bankasında tutulmasına kıyasla çok daha ağır olduğunu kabul etmek gerekir. *S and Marper v Birleşik Krallık* (n 57).

önem vermektedir. Hassas kişisel veriler konusunda bu ilkeyi daha katı bir şekilde gözetmektedir⁹⁰.

Özel nitelikli kişisel veriler iş hukuku bakımından özel bir önem arz eder. İşçinin etnik kökeni, inanç ve mezhebi, siyasi düşüncesi, sendika üyeliği gibi verileri iş ilişkisinin kurulmasından sona ermesine kadar ayrımcılığa maruz kalmasına sebep olabilir. Diğer yandan ise yine sendika üyeliği, engellilik durumu, ceza mahkumiyeti, biyometrik veriler gibi verilerin işlenmesi işveren bakımından çoğu zaman zorunlu yahut gereklidir. Bu durum özel nitelikli kişisel verilerin iş yargılamasına dahil olma olasılığını da artırır. Örneğin sendikaya ödenmesi gereken aidatların 6356 sayılı Kanun'un m. 18/2 hükmü gereği kaynaktan kesilmesi usulünün (check-off) uygulandığı bir işyerinde sendika aidatlarının ek-sik ödendiği gerekçesiyle açılan bir davada sendikalı işçilerin bilgilerinin mahkemeye sunulması gerekebilir. Yahut işçinin tutulduğu hastalığın tedavi edilemeyecek nitelikte olması ve işçinin işyerinde çalışmasında sakınca bulunması nedeniyle iş sözleşmesini fesheden işverenin, işçinin dava açması hâlinde buna ilişkin sağlık verilerini mahkemeye aktarması gerekecektir. Bu gibi hâllerde, taraflar, özel nitelikli kişisel verileri 6698 sayılı Kanun'da bu verilere özgü düzenlemelere uygun şekilde işlemelidir.

C. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ

Kişisel verilerin işlenmesi, 6698 sayılı Kanun'un m. 3/1, e hükmüne göre, "*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi,*

⁹⁰ *S and Marper v Birleşik Krallık*, (n 57), para 103. Bireylerin gizlice gözetlenmesi konusunda Mahkeme, bu tür müdahalelerin ancak demokratik kurumların korunması için *katı bir şekilde* gerekli olması hâlinde meşru sayılabileceğini belirtmiştir. *Klass and others v Almanya*, (n 76), para 42. Başvurucunun HIV statüsüne ilişkin kişisel verilerinin, rızası olmaksızın, eşine karşı yürütülen bir ceza davası kapsamında açıklanması konulu bir başvuruda Mahkeme, bu tip kişisel verilerin niteliği gereği hassas bilgiler içerdiğinden bahsetmiştir ve bu hassas verilere yapılan müdahalenin çok dikkatli bir biçimde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Mahkeme, bu davada söz konusu kişisel sağlık verilerinin yalnızca on yıl boyunca gizli tutulacak olmasının ve kişinin kimliğini ve sağlık verilerini içeren temyiz mahkemesi kararının kamuya açık olarak yayımlanmasının Sözleşmenin 8. maddesini ihlâl ettiğine karar vermiştir. *Z v Finlveiya*, (n 71), para 96.

yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi” ifade eder. Tanımın genişliği göz önünde bulundurulduğunda kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilecek neredeyse her işlemin bir veri işleme teşkil edeceği söylenebilir⁹¹. Buna göre iş yargılaması bağlamında kişisel verilerin taraflarca avukatlarına aktarılmaları, avukatların bu verileri edinmeleri, taraflar ya da avukatları tarafından kişisel verilerin iddia ve savunma hakkının birer sonucu olarak vakıaları getirme, somutlaştırma, delil gösterme ve ispat yükü kapsamında yargılama sürecine dahil edilmeleri gibi her türlü işlem kişisel verilerin işlenmesi olup 6698 sayılı Kanun’daki usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekir.

Kişisel verilerin herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmaksızın otomatik olmayan yollarla işlenmesi 6698 sayılı Kanun kapsamında kişisel verilerin işlenmesi teşkil etmeyecektir⁹². Buna göre örneğin davalı yahut davacı işçi tanığı işçinin mahkemede tanıklık yapması hâlinde bu eylem bir aktarma olmakla birlikte işçinin mahkemeye sunacağı kişisel verilerin bir veri kayıt sistemi üzerinde varlığından söz edilemeyeceğinden işçi bakımından veri işlenmesinden söz edilemeyeceği gibi 6698 sayılı Kanun’dan istisna edildiğinden mahkeme yönünden de bir veri işleme faaliyeti ortaya çıkmayacaktır.

D. İLGİLİ KİŞİ

6698 sayılı Kanun, ilgili kişiyi “*kişisel verisi işlenen gerçek kişi*” olarak tanımlamaktadır. İlgili kişi, kişisel verinin ait olduğu kimse, veri öznesidir. İş yargılaması bakımından gerçek kişilerin davacı, davalı veya üçüncü kişiler olarak ilgili kişi olması mümkündür. Örneğin bir yargılamada dava dışı işçilerin zam oranlarının veya ücretlerinin dosyaya sunulması hâlinde bu işçiler ilgili kişi sıfatını kazanacaktır. Ölüler ise kural olarak

⁹¹ Küzeci (n 52) 371; Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşıkoğlu (n 55) 64; Mesut Serdar Çekin, Ahmet Esad Berktaş ve M Furkan Akıncı, *Veri Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2023) 118; İmançlı (n 82) 85.

⁹² Küzeci (n 52) 371; İmançlı (n 82) 86.

ilgili kişi sayılmayıp ölümlere ait veriler ancak hayatta olan kimselerle bağlantılı olması hâlinde kişisel veri niteliği kazanır⁹³. Örneğin ölen sigortalının sürekli iş göremezlik gelirin hak sahibine ölüm geliri olarak bağlanması talebiyle açılan bir davada sigortalının maluliyet oranı bir kişisel veri teşkil etmez. Bu husus özellikle ilgili kişinin veri sorumlusu karşısında sahip olduğu haklar bakımından önem arz eder⁹⁴.

E. VERİ SORUMLUSU

6698 sayılı Kanuna göre veri sorumlusu, “*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi*” dir. Burada dikkati çeken ilk husus ilgili kişiden farklı olarak veri sorumlusunun gerçek ya da tüzel kişi olabileceğidir. Buna göre veri sorumlusu kamu kurum ve kuruluşları, gerçek veya tüzel kişiler, veri üzerinde hakimiyet kurabilen her türlü kimse olabilir⁹⁵. İş ilişkisinde veri sorumlusu sıfatını kural ola-

⁹³ Mesut Serdar Çekin, *Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 44; Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşkoğlu (n 55) 12–13. Bununla birlikte Yargıtay, borçlunun murisi adına kayıtlı taşınmaz ve banka hesaplarının sorgulanması ile haciz konulması isteminin, icra memurunca Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na aykırı olduğu gerekçesiyle reddine yönelik kararlarında istikrarlı olarak işlemi hukuka uygun bulmaktadır. Oysa burada malvarlığı sorgulanacak kişi vefat etmiş olduğundan ilgili kişi sıfatından dolayısıyla kişisel verilerinin korunması hakkından söz edilemez. Kaldı ki tereke miras bırakmanın ölümü ile mirasçılara intikal edeceğinden esasen sorgulanması istenen bilgiler murise değil borçluya aittir. Bkz: Yargıtay 12 HD, 649/2008, 04.03.2024; Yargıtay 12 HD, 41/2017, 04.03.2024; Yargıtay 12 HD, 3031/5326, 25.09.2023; Yargıtay 12 HD, 12642/4248, 14.06.2023; Yargıtay 12 HD, 11539/3731, 25.05.2023; Yargıtay 12 HD, 9243/2036, 27.03.2023.

⁹⁴ “... 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 3 üncü maddesinde ilgili kişinin “kişisel verileri işlenen gerçek kişi” olarak tanımladığı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 28 inci maddesinde ise kişiliğin, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu veya başladığı ve ölümlü sona erdiği hükmünün yer aldığı, Kanunun 11. maddesine göre ilgili kişinin kendisi ile ilgili kişisel veriler hakkında bilgi talep edebileceği, hususları bir bütün olarak değerlendirildiğinde; talep edilen kişisel verilerin talep eden gerçek kişiye ilişkin olmaması ve ölmüş kişiye ait olması sebebiyle talebin, Kanunun 11. maddesi kapsamında bir talep olarak değerlendirilmeyeceği, kanısına varıldığından bu hususta 6698 sayılı Kanunun kapsamında yapılacak bir işlemin olmadığına ...” “Ölü Kişilerin Verilerine Yakınlarının Erişim Talebi Hakkında” Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 18/09/2019 Tarihli ve 2019/273 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6710/2019-273>> E.T. 2 Ağustos 2024.

⁹⁵ Çekin (n 93) 52. Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşkoğlu (n 55) 69. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, veri sorumlusu kavramını geniş yorumlayarak tüzel kişiliği olmayan kat malikleri kurulunun dahi veri sorumlusu sıfatını kazanabileceğini kabul etmiştir. “... Kanun’un “veri sorumlusu”na ilişkin getirdiği tanımın, hayatın olağan akışına uygunluğunun sağlanması ve pratikte ortaya çıkan sorunların çözülebilmesi adına geniş yorumlanması gerektiği; bu kapsamda her ne kadar tüzel kişiliği haiz olmasa da kural olarak apartman, site ve benzeri yapılar bakımından veri sorumlusu olarak kat malikleri kurulunun kabul

rak işveren üstlenir⁹⁶. Ancak iş yargılaması bakımından işçi, işveren, sendika, Sosyal Güvenlik Kurumu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu gibi farklı veri sorumlularının ortaya çıkması muhtemeldir.

İşverenin emir ve talimatları altında onun adına veri işleyen işçilerin kural olarak veri sorumlusu sıfatından söz edilemez. Zira veri sorumlusu sıfatı kişisel verilerin neden ve nasıl işleneceğini belirleyen kimseye aittir⁹⁷. Burada yargılama bağlamında avukatların durumu ile ilgili ikili bir ayrıma gitmek yerinde olacaktır. Veri sorumlusu ile vekalet ilişkisi içerisinde bulunan avukat her ne kadar veri sorumlusunu temsilen faaliyette bulunsa da verilerin neden ve nasıl işleneceğini belirlemek konusunda özerkliğe sahip olduğundan bizzat veri sorumlusu sıfatını kazanacaktır⁹⁸. Bir avukat ortaklığının varlığı hâlinde ise tüzel kişiliği bulunan avukatlık ortaklığı veri sorumlusudur⁹⁹. Buna göre müvekkilin avukata kişisel verileri aktarması, avukatın bu kişisel verileri elde etmesi, kullanması ve daha sonra mahkemeye sunması ayrı ayrı kişisel verilerin işlemesi teşkil edecektir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun konuya ilişkin verdiği kararlarda bir istikrar bulunmamaktadır. Kurul, borcundan dolayı avukatlık ortaklığı tarafından borçluya kısa mesaj gönderilmesi olayında aynı yönde değerlendirmede bulunarak avukatı veri sorumlusu kabul etmiş-

---

edilebileceği, kat malikleri kurulunun ise Kanun'un veri sorumlusuna yüklediği yükümlülüklerin yerine getirilmesi bakımından bir kişiyi görevlendirebileceği, görevlendirilen bu kişinin yönetici olmasının mümkün olduğu gibi başka bir kat malikinin yahut iradi temsilcinin de olabileceği değerlendirilmekle beraber, uygulamada istisnai durumların da ortaya çıkabileceği gözetenilerek nihai olarak kişisel veri işleme faaliyetinde veri sorumlusu sıfatını haiz olanların belirlenmesi için; her somut hadise açısından kişisel veri işlenmesine ilişkin kararları alan, veri kayıt sistemlerini kuran, uhdesinde bulunduran ve yöneten birimlerin tespit edilmesinin gerektiği ...” ‘Site Yönetimlerine İlişkin 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu İle 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu Çerçevesinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 22.07.2020 Tarihli ve 2020/560 Sayılı Kararı'nda Yer Alan Değerlendirmeler’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6798/2020-560>> E.T. 5 Ağustos 2024.

⁹⁶ İlke Gürsel, *İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı* (Adalet Yayınları 2016) 180.

⁹⁷ Çekin (n 93) 54; Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşkoğlu (n 55) 68–69.

⁹⁸ Elif Küzeci ve Şebnem Kılıç, ‘6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun İş Sözleşmesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Veri Sorumlusu, Veri İşleyen ve Diğer Aktörler’ (2019) 16 Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi 947, 970.

⁹⁹ Nilüfer Boran Güneysu ve Burak Memiş, ‘Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Avukatın Yükümlülük ve Sorumlulukları’ (2019) 5 Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 313, 322.

ken¹⁰⁰ yakın tarihli bir kararında çok benzer bir olayda ise veri işleyen olarak nitelemiştir¹⁰¹.

Veri sorumlusu ile arasında iş sözleşmesi bulunan avukat bakımından ise aynı değerlendirmeyi yapmak mümkün değildir. Her ne kadar işçi avukat ile işvereni arasında çoğu zaman bir vekalet ilişkisi de bulunsa da iş sözleşmesine tabi olarak çalışan avukatın kişisel verilerin neden ve nasıl işleneceğini belirleme yetkisinden söz edilemez, bu konuda işverenin kendisine verdiği talimatla bağlıdır. Bu nedenle iş sözleşmesine tabi olarak çalışan bir avukatın veri sorumlusu sıfatından söz edilemeyeceği gibi kişisel verilerin bu avukata aktarılması da Kanun anlamında bir işleme niteliği taşımayacaktır.

100 “ ... her ne kadar Avukatlık Ortaklığı ile Şirket arasındaki Sözleşmede Avukatlık Ortaklığının “veri işleyen” statüsünü haiz olduğu öngörülmüş ve ilgili kişinin şikâyetine konu kişisel veriler Şirket tarafından Avukatlık Ortaklığına aktarılmış olsa da kişisel verilerin korunması mevzuatı ve uygulanması bağlamında Avukatlık Ortaklığının sahip olduğu sıfatın fiili durumun şartları gözetilerek belirlenmesi gerektiği, Avukatlık Ortaklığının yetkilerinin, Şirket ile arasındaki vekalet ilişkisi ve Sözleşme kapsamında Şirketin alacaklarının tahsil ve takip işlemlerinin yürütülmesi ile sınırlı olsa dahi Şirket tarafından kendisine aktarılan kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilecek işleme faaliyetlerini yönettiğinin görüldüğü, bu itibarla, avukatlık faaliyetleri çerçevesinde Avukatlık Ortaklığının kişisel veri işleme faaliyetleri bakımından serbestçe karar verme yetkisine sahip olduğu, ilgili kişinin şikâyetine konu kişisel verilerinin işleme amaç ve vasıtalarını belirlediği ve veri sorumlusu olarak kabul edilmesi gerektiği ... ” “Bir Avukatlık Ortaklığı Tarafından Borçlu İlgili Kişiyi Kısa Mesaj Gönderilmesi Suretiyle Kişisel Verilerinin İşlenmesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 22/03/2023 Tarihli ve 2023/437 Sayılı Kararı’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7600/2023-437>> E.T. 4 Haziran 2024. Aynı yönde: “Kişisel Verilerin Veri Sorumlusu Bir Avukat Tarafından Kısa Mesaj Yoluyla Üçüncü Kişilere İfşa Edilmesi Hakkında” Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14.01.2020 Tarihli ve 2020/26 Sayılı Karar Özeti’ <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/6697/2020-26>> E.T. 4 Haziran 2024; “Tasfiye Edilmiş Şirketin Yönetim Kurulu Üyeleri Olan İlgili Kişilerin Kişisel Verilerinin, Şirket Borcu Kapsamında Kısa Mesaj Gönderme ve Arama Suretiyle Veri Sorumlusu Avukat Tarafından Hukuka Aykırı Olarak İşlenmesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 07/07/2022 Tarihli ve 2022/655 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7569/2022-655>> E.T. 4 Haziran 2024.

101 “ ... Şikâyete konu olayda avukatlık ortaklığı tarafından sunulan savunmada veri sorumlusu müvekkilleri ile aralarındaki sözleşme gereği veri sorumlusu sıfatını haiz olmadıkları belirtilmişse de veri sorumlusu sıfatını tayin etmede Kanun çerçevesinde yapılacak değerlendirme için bu sözleşmede yer alan nitelendirmenin esas alınmayacağı; bununla birlikte ilgili kişiye ilişkin kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan, ilgili kişinin ortağı olduğu şirkete ait iletişim numaralarını borcun tahsil amaçlı ile avukatlık ortaklığı ile paylaşan GSM operatörü şirketin, “veri sorumlusu”; veri sorumlusunun verdiği talimat çerçevesinde ilgili kişiye ait olduğu belirtilen iletişim numaralarına borcun tahsil amacıyla kısa mesaj gönderen avukatlık ortaklığının ise veri işleyen olarak tanımlanabileceği ... ” “İlgili Kişinin Borç Bilgisinin Ortağı Olduğu Şirketin Kurumsal Numaralarına Kısa Mesaj Olarak Gönderilmesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 19/01/2023 Tarihli ve 2023/78 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7596/2023-78>> E.T. 4 Haziran 2024. Aynı yönde: “Bankaya Olan Borcundan Dolayı İlgili Kişinin Yakınına Bankanın Sözleşmeli Avukatı Tarafından İlgili Kişinin Borç Bilgisinin İletilmesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 09/02/2021 Tarihli ve 2021/115 Sayılı Karar Özeti’ <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/6928/2021-115>> E.T. 4 Haziran 2024.

F. VERİ İŞLEYEN

Veri işleyen 6698 sayılı Kanun'un m. 3/1, 8 hükmünde “*veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanmıştır. Veri işleyen veri sorumlusundan bağımsız bir kişidir ve verileri veri sorumlusu adına, onun talimatları doğrultusunda işler¹⁰². Buna göre işverenin işçileri aracılığıyla iş organizasyonu içerisinde veri işlemesi hâlinde bu işçilerin veri işleyen sıfatından da söz edilemez¹⁰³. Zira burada işçilerin veri sorumlusu işverenden bağımsız bir kişi olduğu söylenemeyecektir. Bu durumda işveren verileri veri sorumlusu sıfatıyla işçileri eliyle işlemektedir. Ancak Kişisel Verileri Koruma Kurulu, özel nitelikli sağlık verilerinin işlenmesine ilişkin bir kararında işverenin işçisini üçüncü kişi olarak nitelemiştir¹⁰⁴.

6698 sayılı Kanun'da veri işleyenler bakımından yalnızca 12. maddede; teknik ve idari tedbirleri alma, öğrendikleri kişisel verileri 6698 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklamama ve işleme amacı dışında kullanmama yükümlülüğü getirilmiştir. Dolayısıyla veri işleme faaliyetleri bakımından dışarıya karşı esas sorumlunun veri sorumlusu olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle işleme faaliyetinde kimin veri sorumlusu kimin veri işleyen olduğunun doğru tespiti büyük önem arz etmektedir.

¹⁰² Çekin (n 93) 65.

¹⁰³ Küzeci ve Kılıç (n 98) 970.

¹⁰⁴ “ ... Şikâyete konu iddialara ilişkin olarak, veri sorumlusundan ve işverenden alınan cevap yazılarının incelenmesi neticesinde, “ilgili tarihte anılan üçüncü kişinin herhangi bir yetkisinin bulunmadığı, mağaza çalışanı olarak görev yaptığı” şeklindeki açıklamadan anlaşıldığı üzere veri sorumlusu tarafından ilgili kişiye ait özel nitelikli kişisel veri niteliğindeki test sonuçlarının gönderildiği üçüncü kişinin, Kanun'un 6'ncı maddesi kapsamında işveren bünyesinde çalışanların kişisel sağlık verilerini ilgili kişilerin açık rızası olmaksızın işleyebilecek sır saklama yükümlülüğü altında bulunan iş yeri hekimi olmadığı, Öte yandan, veri sorumlusu sağlık kuruluşu tarafından Kuruma intikal ettirilen cevabi yazıda belirtildiği üzere anılan üçüncü kişinin işveren olduğu düşünülecek söz konusu özel nitelikli kişisel verilerin bahsi geçen kişinin e-posta adresine gönderildiği dikkate alındığında veri sorumlusunun ilgili kişilere ait özel nitelikli kişisel verileri göndereceği e-posta adresinin Kanun kapsamında sır saklama yükümlülüğü altında bulunan iş yeri hekimine ait olup olmadığını tespit etmeden gönderdiğinin anlaşıldığı ... ” “Özel Nitelikli Kişisel Sağlık Verisi Niteliğindeki Bağımlılık Yapıcı Madde Testinin Sonuçlarının İlgili Kişilerin Açık Rızası Alınmaksızın Veri Sorumlusu Özel Bir Sağlık Kuruluşu Tarafından İlgili Kişilerin İşyerinde Görevli Üçüncü Bir Kişiye Ait e-Posta Adresine Gönderilmesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 22/06/2022 Tarihli ve 2022/594 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7566/2022-594>> E.T. 4 Haziran 2024.

IV. İŞ YARGILAMASINDA KİŞİSEL VERİ İŞLEMENİN HUKUKA UYGUNLUĞU

A. ÖZEL NİTELİKLİ OLMAYAN KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNİN HUKUKA UYGUNLUĞU

Kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasak olup hangi koşulların varlığı hâlinde kişisel verilerin işlenebileceği genel olarak 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre:

“(1) Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez.

(2) Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi.

b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.

c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.

ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.

d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.

e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.

f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.”

İlgili kişinin açık rızasının varlığı hâlinde kişisel verilerin işlenmesi bakımından bir sorun ortaya çıkmayacaktır. Ancak özellikle yargılamanın taraflarının diğer tarafın, örneğin işverenin işçinin kişisel verilerini işlemesine rıza göstermesi olasılığı düşüktür. Açık rıza bulunmadığında yargılama içerisinde de tarafların kişisel verileri hukuka uygun olarak işleyebilmeleri için sayılan diğer gerekçelerden en az birine dayanılması gerekir. Bu sebepler geniş veri işleme faaliyetlerini kapsayacak biçimde açık uçlu düzenlenmiştir. Nitekim yargılama bakımından farklı bentlerin dayanak olarak değerlendirilebilmesi mümkündür. Somut olayda işleme dayanak birden fazla hukuka uygunluk sebebi bulunabilir. Ancak hukuka uygunluk nedenleri Kanun'da sınırlı olarak sayılmış olup bunlar yorum yoluyla genişletilemez¹⁰⁵. Aşağıda yargılama içerisinde özellikle önem arz eden hukuka uygunluk sebepleri ayrıca incelenecektir.

6698 sayılı Kanun'un gerekçesinde “*bir şirketin kendi çalışanı tarafından açılan bir davada ispat için bazı verileri kullanması*” bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması hâline örnek olarak sayılmıştır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu ise “*sözleşme sona erdikten sonra, olası yasal takiplere karşı zamanaşımı süresinin sonuna kadar fatura, sözleşme, kefaletname gibi belgelerin bu amaçlar için saklanması*”na bu bent altında yer vermiştir¹⁰⁶. Yine Kurum, Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Rehber’inde bir avukatın müvekkilinin hakkını başka bir biçimde tesis etmesinin mümkün olmadığı durumlarda hukuka uygun olarak elde edilmiş özel nitelikli kişisel verileri dava dosyası kapsamında mahkemeye sunmasının somut olay bazında bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması kapsamında hukuka uygun bir işleme sebebi olarak değerlendirmiştir¹⁰⁷. Buna göre bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olmasının yargılama içerisindeki bazı veri işlemler için hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edildiği

¹⁰⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na İlişkin Uygulama Rehberi* (2019) 77 <<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF>> E.T. 6 Nisan 2024.

¹⁰⁶ İbid.

¹⁰⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu (n 78) 43.

söylenbilir. Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün uygulamasında ise mahkemeye sunulması gereken deliller veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması kapsamında görülmektedir¹⁰⁸.

Taraf ve üçüncü kişi usul işlemlerinin hukuka uygunluk sebebi olarak bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işleminin zorunlu olması hâlinin gösterilmesi mümkündür¹⁰⁹. Ancak yargılama içerisinde gerçekleştirilen tüm kişisel veri işlemlerin bir hakkın tesisi, kullanılması ya da korunması amacına yöneldiğini söylemek güçtür. Bu durum özellikle davanın tarafı olmayan üçüncü kişiler ve ilgili vakıa bakımından ispat yükü üzerinde olmayan taraf için belirgindir. Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması da yargılama içerisindeki tüm veri işleme faaliyetlerini kapsayan bir sebep olarak ortaya çıkmaz. Örneğin davacının dava açarken veya ispat faaliyetinde hukuki bir yükümlülükten söz etmek çoğu zaman mümkün değildir.

Dava dilekçesi, cevap dilekçesi, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçelerinde hangi hususlara yer verileceği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 119., 129. ve 136. maddelerinde açıkça sayılmıştır. Yine Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda iddia (HMK md. 25/f. 1), somutlaştırma (HMK m. 194/1), ispat (HMK md. 190/f. 1) yükleri düzenlenmiş olup bu yükleri taşıyan taraf yükün gereğini yerine getirmediğinde davanın aleyhine sonuçlanması tehlikesi altındadır. Örneğin bir işçinin, işverenin eşit davranma borcuna aykırı şekilde kendisine aynı veya aynı değerde işi yapan işçilere oranla daha az ücret ödediğini ya da daha az ücret zammı verdiğini ispat edebilmesi başka işçilerin ücret bilgilerini iş-

¹⁰⁸ Küzeci (n 52) 398.

¹⁰⁹ “İlgili kişiye ait ses kaydının uyumsuzluk konusunun gerçekleşip gerçekleşmediği hakkında kamu oluşturmaya yarayan bir delil niteliğinde olduğu ... Bu itibarla; iş sözleşmesinin feshine haklı gerekçe kılınan ses kaydı delilinin Kanun'un 8'inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının atfı ile Kanun'un 5'inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan “Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işleminin zorunlu olması” hükümleri doğrultusunda Kanuna uygun bir şekilde mahkeme dosyasına sunulduğu ...” “İlgili Kişinin Açık Rızası Alınmadan Ses Kaydının Alınması, Paylaşılması ve Mahkeme Dosyasına Sunulması” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 07/09/2023 Tarihli ve 2023/1548 Sayılı Karar Özeti' <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7777/2023-1548> E.T. 4 Haziran 2024.

lemesini gerektirir¹¹⁰. Bu gibi hâllerde kişisel verilerin işlenmesi özünde bir kanuni düzenlemenin gereğidir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu davanın açılması aşamasında kullanılan kişisel verilere ilişkin bir kararında, veri işlemenin hukuki dayanağı olarak hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olmasını göstermekle birlikte, Hukuk Muhakeme Kanunu'nun dava dilekçesinin içeriği, belgelerin ibrazı zorunluluğu ve delillerin ikamesine ilişkin hükümleri çerçevesinde veri sorumlusunun işlemeyi gerçekleştirmek zorunda olduğuna dikkat çekmiştir¹¹¹. Kişisel Verileri Koruma Kurulu özel nitelikli kişisel verilerle ilgili kararlarında aynı düzenlemelere atıf yapmakla birlikte hukuki dayanak olarak kanunda öngörülme göstermektedir. Yargıtay da ispat

110 “ ... İşverenin aynı işi veya aynı değerde işi yapan işçiye daha az ücret ödemesini ya da daha az ücret zammı vermesini haklı ve objektif nedenlere dayanmaması hâlinde eşit davranma borcunun ihlalden söz edilebilir. Somut uyumsuzlukta, işçinin tesadüfen elde ettiği bir başka işçinin ücret bordrosunun fotokopisini çekerek İnsan Kaynakları Biriminden ücret farklılığı konusunda bilgi almak istemesi, kişisel verinin yayılması kasti ile değil işverenin eşit davranma borcunun denetimi kapsamında gerçekleşmiştir. Şu hâlde davacının eylemi, iş sözleşmesinin 4857 sayılı Kanun'un 25 inci maddesinin (II) numaralı bendinin (e) alt bendi kapsamında haklı sebep kabul edilebilecek ağırlıkta değildir. Haklı sebeple fesih hâlleri kadar ağır nitelikte bulunmamasına karşın basit bir uyarıyla geçirilemeyecek olan ve işin olağan yürüyüşü ile işyeri uyumunu olumsuz yönde etkileyecek işçi davranışları, iş sözleşmesinin feshinde geçerli neden olarak kabul edilir. Ancak somut uyumsuzlukta, işçinin bu düzeyde bir davranış olduğu işveren tarafından ispatlanamamıştır. ...” Yargıtay 9 HD, 5442/7075, 06.06.2022.

111 “ ... Veri sorumlusu otopark işletmecisi ile aralarında kurulan sözleşme kapsamında park borcundan kaynaklanan alacağın tahsiline ilişkin icra takibi ve sonrasında dava açılabilmesi için ilgili kişinin kimlik bilgilerine ulaşılmaması, bu amaçla ilgili kişinin kişisel verilerinin, ilgili kişiye ait araç plakasının ilgili makamlardan sordurulmak suretiyle kimlik bilgilerine ulaşılarak işlenmesinin, veri sorumlusunun sözleşmeden kaynaklanan haklarını kullanabilmesi için zorunlu olduğu, bu kapsamda söz konusu veri işleme faaliyetinin Kanun'un 5'inci maddesi ikinci fıkrasının (e) bendinde düzenlenen “Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması” kapsamında kaldığı, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) “Dava dilekçesinin içeriği” başlıklı 119'uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde “İddia edilen her bir vakanın hangi delillerle ispat edileceği hususlarının dava dilekçesinde bulunacağı” hükmünün, “Tarafların belgeleri ibrazı zorunluluğu” başlıklı 219'uncu maddesinin birinci fıkrasında “Taraflar, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorundadırlar. Elektronik belgeler ise belgenin çıktısı alınarak veya talep edildiğinde incelemeye elverişli şekilde elektronik ortama kaydedilerek mahkemeye ibraz edilir.” hükmünün, “Delillerin ikamesi” başlıklı 318'inci maddesinde ise “Taraflar dilekçeleri ile birlikte, tüm delillerini açıkça ve hangi vakanın delili olduğunu da belirterek bildirmek, ellerinde bulunan delillerini dilekçelerine eklemek ve başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayan bilgilere dilekçelerinde yer vermek zorundadır.” hükmünün düzenlendiği, Anılan hükümler doğrultusunda, veri sorumlusu otopark işletmecisinin ilgili kişi ile aralarında kurulmuş olan sözleşmeden doğan alacağını tahsil edebilmek amacı ile açtığı itirazın iptali davasında, iddiasını ispatlayabilmesi için iddianın dayanağı olan delilleri mahkemeye sunmasının zorunlu olduğu ... ” “Otopark İşletmecisi Veri Sorumlusu Tarafından İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Hukuka Aykırı İşlenmesi ve Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 01/06/2023 Tarihli ve 2023/924 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7763/2023-924>> E.T. 4 Haziran 2024.

yüküne ilişkin düzenlemeleri kanunda açıkça öngörülme kapsamında hukuki dayanak olarak kabul etmektedir¹¹².

Aynı şekilde tarafların ya da üçüncü kişilerin mahkemelerin talebi üzerine kişisel veri işlemesi durumunda ve özellikle re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda, kanunda açıkça öngörülmüş olma nedenine dayanılabilir¹¹³. Gerçekten de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 219. maddesinde taraflar için, 221. maddesinde üçüncü kişiler için belge ibraz zorunluluğu öngörmüştür. Bunun gibi tanık gösterilen kimseler bakımından da 245. ve 253. maddeler gereği tanıklık yapmak kural olarak mecburidir.

Burada hangi hukuka uygunluk sebebine dayanılacağı özellikle sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel veriler bakımından büyük önem arz etmekte idi. Zira bu tür özel nitelikli kişisel veriler bakımından kanunda öngörülme bir hukuka uygunluk sebebi iken bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması bu kapsamda sayılmamıştı. Bu nedenle bu hâllerde ancak bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması nedenine dayanılabileceği kabul edilirse veri sorumlularının, mahkemenin talebi üzerine verileri mahkemeye aktarmamaları hâlinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na, aktarmaları durumunda ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırı davranmış olacakları gibi bir sonuç ortaya çıkmaktaydı. Ancak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi bakımından yapılan bu ayırım ortadan kaldırıldığı için artık hangi hukuka uygunluk sebebine dayanıldığı eskisi kadar fark yaratmamaktadır.

112 “... yetki tespitine itiraz davalarında sendika üyelikleri bakımından iddia ve savunmanın ispatının söz konusu olması sebebiyle, 4721 Sayılı Kanun'un 6 ncı maddesi ile 6100 Sayılı Kanun'un 190 ıncı maddesinin birinci fıkrası hükümleri dikkate alındığında, işyeri çalışanı işçilere ilişkin sendika üyelik bilgisi kayıtlarının dosyaya ibrazı 6698 Sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine aykırılık teşkil etmeyecektir. Aynı şekilde yargılamayı gerçekleştiren mahkemece de uyuşmazlığın çözümü amacıyla sendika üyeliklerine ilişkin kayıtların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından getirilmesi 6698 Sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine aykırılık teşkil etmez. ...” Yargıtay 9 HD, 476/833, 23.01.2024; Aynı yönde: Yargıtay 9 HD, 18563/287, 11.01.2024; Yargıtay 9 HD, 88/42 08.01.2024.

113 Veri sorumlusunun mahkemenin talebi üzerine dava dosyasına bilgi ve belge sunması hâlinde veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olma hukuka uygunluk nedenine dayanılabileceği yönünde bkz. Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşıkoğlu (n 55) 181.

Tarafların yargılamanın devamı boyunca özellikle ispat faaliyeti dahil yukarıda sayılanlar dışındaki tüm veri işlemleri bakımından ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması bir hukuka uygunluk sebebi olarak ortaya çıkar. Veri sorumlusunun meşru menfaatleri, yargılama içerisinde farklı nitelikteki veri işlemlerin ihtiyaç duyduğu esnekliği sağlar¹¹⁴. Ancak bu durum bu sebebin genel hukuka uygunluk sebebi olduğu ve tüm işlemlerin böylece 6698 sayılı Kanun'a uygun hâle geleceği şeklinde anlaşılmalıdır¹¹⁵. Zira diğer hukuka uygunluk nedenlerinden farklı olarak burada veri sorumlusunun meşru menfaatinin ilgili kişinin kişisel verilerinin korunması hakkına üstün gelmesi aranmaktadır¹¹⁶. İşte bu menfaat dengesine dönük değerlendirme yargılama içerisinde çatışan kişisel verilerin korunması hakkı ile medeni usul hukukunun ilkelerinin uzlaştırılmasına hizmet eder. Her bir somut veri işleme bakımından veri sorumlusu ile ilgili kişinin menfaatlerinin yarıştirılması 6698 sayılı Kanunu'nun amacına ulaşılmasında da işlev görür.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun bir kararında¹¹⁷ meşru menfaat kapsamında veri işlenip işlenemeyeceği değerlendirilirken dikkate alınacak hususlar “*Kişisel verinin işlenmesi sonucunda elde edilecek menfaat ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin yarışabilir düzeyde olması, Söz konusu menfaate ulaşılabilmesi bakımından kişisel veri işlenmesinin zorunluluk arz etmesi, Meşru menfaatin halihazırda mevcut, belirli ve açık olması, İlgili kişinin temel hak ve hürriyetleri ile yarışabilir nitelikte olan meşru menfaatin elde edilmesi halinde bir yarar sağlanacak olması ve kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle bu yararın ortaya çıkmasının mümkün olmaması, Meşru menfaat belirlenirken söz konusu yararın çok sayıda kişiyi etkilemesi, yalnızca kâr elde edilmesi ya da ekonomik yararın sağlan-*

¹¹⁴ Çekin (n 93) 110.

¹¹⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu (n 105) 79.

¹¹⁶ Gürsel (n 96) 248.

¹¹⁷ “Veri Sorumlusunun Kanuni Yükümlülüğünü Yerine Getirmek İçin İşlediği Kişisel Verileri Meşru Menfaat Çerçevesinde Kullanma Talebiyle Kuruma Yapmış Olduğu Başvuru” Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 Tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Iceirik/5434/2019-78>> E.T. 4 Haziran 2024.

ması amacına yönelik olmaması, iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırması (örneğin bir birim ya da az sayıda personel nezdinde değil, kurumsal olarak geneli etkileyecek şekilde) gibi şeffaf ve hesap verilebilir nitelikleri haiz kriterlerin esas alınması, Bu açıdan ilgili kişinin başta kişisel verilerinin korunması olmak üzere temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesini engellemek amacıyla öngörülebilir, açık ve yakın her türlü tehlikeden uzak tutulması, Kişisel verilerin bir veri kayıt sisteminde amaçla sınırlı olarak hukuka uygun işleyişinin temini ile zararı ve ihlalleri engellemek için her türlü teknik ve idari tedbirin alınması, Kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkelere uygunluğun sağlanması, Bu kapsamda, kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatinin karşılaştırılarak denge testinin yapılması ... ” olarak sayılmıştır¹¹⁸.

B. ÖZEL NİTELİKLİ KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNİN HUKUKA UYGUNLUĞU

01.06.2024 tarihinde yürürlüğe giren kanun değişikliği ile 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 2. fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve 3. fıkrası değiştirilerek özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebepleri şöyle düzenlenmiştir:

“(3) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır. Ancak bu verilerin işlenmesi;

a) İlgili kişinin açık rızasının olması,

b) Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

c) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,

¹¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Ayşe Nida Günel ve Yasin Üstün, ‘İş İlişkilerinde Kişisel Verilerin İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak “Meşru Menfaat” (2022) 4 Kişisel Verileri Koruma Dergisi 1, 9.

ç) ilgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması,

d) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması,

e) Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması,

f) İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması,

g) Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması, halinde mümkündür.”

Maddenin önceki hâlinin özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine çok sınırlı olarak cevaz veriliyor olmasının uygulamada çözümü zor sorunlara sebebiyet verdiği bilinmekteydi¹¹⁹. Değişiklik temelde Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ile uyumu artırarak bu sorunu çözüme amacına yönelmiştir. Nitekim bu durum değişiklik gerekçesinde “... mevcut düzenleme uyarınca sağlık verisini sadece Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sağlık Bakanlığı ile sağlık kuruluşları işleyebilmektedir. Ancak başta sigortacılık sektörü, çalışma mevzuatı, iş sağlığı ve güvenliği ile sosyal hizmetler alanlarında sağlık verisine ihtiyaç bulunmaktadır. Değişiklikle, özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları, güncel ihtiyaçlar ve Avrupa Birliği

¹¹⁹ Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşıkoğlu (n 55) 180; Kişisel Verileri Koruma Kurumu (n 78) 32.

Genel Veri Koruma Tüzüğü nazara alınarak yeniden düzenlenmektedir. ...” şeklinde ifade edilmektedir¹²⁰.

Değişiklikten önce özel nitelikli kişisel veriler iki kategoriye ayrılarak her bir kategori için veri işleme şartları ayrıca belirlenmişti. Her iki kategori bakımından da açık rıza bir hukuka uygunluk sebebi teşkil etmekteydi. Nitekim özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza olmaksızın işlenmeleri çok sınırlı sebeplere bağlandığundan bu veriler bakımından açık rızanın varlığı hayati önem taşımaktaydı. Sendika üyeliği, biyometrik veriler gibi sağlık ve cinsel yaşam dışındaki kişisel verilerin açık rıza dışında işlenmesine imkân veren tek hâl kanunda öngörülmüş olmaydı. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, düzenlemenin önceki hâli yürürlükteyken verdiği bir kararında ilgili kişiye ait DNA testi verilerinin avukat tarafından mahkemeye sunulduğu bir şikâyette Avukatlık Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerini kanuni dayanak kabul ederek özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesindeki zorluğu aşmıştı¹²¹.

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin açık rıza olmaksızın işlenmesi bakımından ise ancak Kanun’un 6. maddesinde sayılan amaçlara dönük olarak sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından veri işlenmesi imkânı tanınmıştı. İş yargılaması bağlamında özellikle Sosyal Güvenlik Kurumu’nun tarafı olduğu davalarda ya da işçi ile işveren arasında iş sözleşmesinin feshin-

120 ‘Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Adalet Komisyonu Raporu’ <<https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y2/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/cfb35b8a-65cc-44e7-b1bc-4764e98175b9.pdf>> E.T. 6 Nisan 2024.

121 “ ... Genetik veri kategorisinde olan DNA test raporunun yalnızca ilgili kişiye ait bilgileri içermediği, ilgili kişinin çocuklarına da ait bir rapor olması bakımından çocuklarıyla ortak bir kişisel veri niteliğinde olduğu, örnek olayın şartları gözetildiğinde bu belgenin mahkemeye aktarılması sebebiyle ilgili kişinin verisinin güvenliği bakımından aleyhinde bir sonuç doğurmasından bahsedilemeyeceği, Kanun’un 6’ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasında sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel verilerin kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği hükmünün yer aldığı, Avukatlık Kanunu’nun 2 ve 35’inci maddelerinin yanı sıra HMK’nin 219’uncu maddesindeki hükümler göz önünde bulundurularak söz konusu genetik verilerin veri sorumlusunca işlenmesinin Kanun’un 6’ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasına uygun bir işleme faaliyeti olduğu ve ilgili mahkemelere aktarılmasının da Kanun’un 8’inci maddesine uygun bir kişisel veri aktarım faaliyeti olduğu ... ” “İlgili Kişiyeye Ait Özel Nitelikli Kişisel Verilerin Avukat Tarafından Mahkemeye Aktarılması” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 17/08/2023 Tarihli ve 2023/1414 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Ice-rik/7780/2023-1414>> E.T. 4 Haziran 2024.

den yahut iş kazası ve meslek hastalıklarından doğan taleplere ilişkin davalarda sağlık verileri büyük önem arz ettiğinden düzenleme soru işaretleri ortaya çıkarmaktaydı. Yargılama özelinde Avukatlık Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca avukatların buradaki sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kimseler arasında sayılacağını söylemek mümkün iken işverenlerin bu kapsamda kabul edilip edilmeyeceği öğretide tartışılmıyordu¹²².

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin açık rıza olmaksızın iş ilişkisi içerisinde işlenmesinin kamu sağlığının korunması amacına dayandırılabilirliği öğretide ifade edilmekteydi¹²³. Ancak iş yargılaması içerisinde bu amaca dayanılması mümkün değildi. Gerçekten de sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin açık rıza olmaksızın işlenebilecekleri hâller çok sınırlı düzenlendiğinden ilk bakışta bu verilerin ilgili kişinin rızası olmaksızın yargılama içerisinde kullanılmayacağı anlaşılmaktaydı.

Kişisel verilerin dava malzemesi olarak yargılama içerisine taşınması işleminin bir türü olarak aktarma teşkil etmektedir. Zira bu verilerin dosyaya dahil edilmesi için verilerin mahkemeye iletilmesi gereklidir. Kişisel verilerin aktarılması ile ilgili olarak Kanun'un m. 8/3 hükmünde diğer kanunlarda yer alan hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir. Bu düzenlemeyi kanunda öngörülmenin sağlık ve cinsel hayata ilişkin verilerin aktarılmasına özel bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edildiği şeklinde yorumlamak Kanun'un değişiklik öncesi hâli uyarınca menfa-

¹²² İşverenlerin sır saklama yükümlülüğü altında olan kimseler arasında kabul edilemeyeceği, iş ilişkileri bakımından sağlık verilerinin yalnızca işyeri hekimi tarafından işlenmesinin mümkün olduğu yönünde bkz.: Kamil Ahmet Sevimli, 'Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419' (2011) 6 Sicil İş Hukuku Dergisi 120, 128; Yeliz Bozkurt Gümrükçüoğlu, 'İş İlişkisinde Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Sorunlar ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu' içinde Kübra Doğan Yenisey ve Seda Ergüneş Emrağ (edr), *İş Hukukunda Yeni Yaklaşımlar* (Beta Basım Yayın 2017) 60; Nurşen Canıklıoğlu, 'Kişisel Verilerin Korunması Açısından İşçilerin Hakları' in Ender Demir ve Beste Gemicici Filiz (edr), *Prof. Dr. Turhan Esener III. İş Hukuku Uluslararası Kongresi* (Seçkin Yayıncılık 2021) 284–285; Çekin (n 93) 270; İşverenin de sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kimselerden olup bizzat sağlık verisi işlenmesinin mümkün olduğu yönünde bkz.: Gürsel (n 96) 251; Ömer Ekmekçi ve Huriye Hilal Yılmaz, 'Gönüllü Aşı Uygulaması ve Çalışma Hayatına Etkileri' (2021) 35 Çimento İşveren Dergisi 8, 19–20; Yiğit (n 59) 140–141.

¹²³ Gürsel (n 96) 251.

atlerin uzlaştırılması bakımından uygun bir çözümdü. Nitekim Kişisel Verileri Koruma Kurulu da ilgili kişinin sağlık verilerinin mahkemeye aktarıldığı bir şikâyetle aynı yönde karar vermiş¹²⁴ ancak sağlığa ilişkin kişisel verilerin yargılamada kullanılmak üzere üçüncü kişiden davalıya aktarılmasını ise hukuka aykırı bulmuştur¹²⁵.

Bu kategorideki veriler özellikle iş ve sosyal sigorta ilişkisi içerisindeki önemi gereği iş yargılaması içerisinde de sıklıkla kullanılma ihtiyacı ortaya çıkan veriler olduğundan aksi tarafların hukuki dinlenilme hakkına ölçsüz bir müdahale teşkil etmekteydi. Örneğin iş sözleşmesinin işveren tarafından sağlık sebepleri ile yahut işçi tarafından sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup görüştüğü başka bir işçi bulaşıcı bir hastalığa tutulduğu için feshedilmesi hâlinde bu vakaların yargı önünde ispatı tarafların ve/ya üçüncü kişilerin sağlık verilerinin işlenmesini gerektirir. Bunun gibi kanunlarda öngörülen yükümlülüklerin yerine getirildiğinin ispatı da sağlık verilerinin işlenmesini gerektirebilir. Örneğin engelli çalıştırma yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesiyle para cezası uygulanan bir işverenin bu yükümlülüğünü yerine getirdiğini ispat etmek için yalnızca engelli işçilerinin rızasıyla bu bilgileri mahkemeye aktarabileceğinin kabulü hakkaniyetli bir sonuç doğurmaz. Bunun

124 “ ... Somut olayda da veri sorumlusuna mahkeme tarafından yazılan bir müzekkere ile ilgili kişinin gördüğü tedavilere ilişkin kayıtların talep edildiği, veri sorumlusunun 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 221'inci maddesinde yer alan hükme uygun şekilde ve Kanun'un 8'inci maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen “Kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin diğer Kanunlarda yer alan hükümler saklıdır” hükmü çerçevesinde özel nitelikli kişisel veri ihtiva eden belgeleri mahkemeye sunduğu ve bu kapsamda yapılacak bir işlem olmadığı kanaatine varıldığı... ” “İlgili Kişinin Hasta Dosyasında Yer Alan Özel Nitelikli Kişisel Verilerinin Mahkemeye Aktarılması” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14/09/2023 Tarihli ve 2023/1578 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7771/2023-1578>> E.T. 4 Haziran 2024.

125 “ ... Kamu kurumunun yazısında söz konusu verilerin talep edilmesinin sebebinin “yürütülmekte olan bir İdari Davaya esas teşkil etmek üzere” şeklinde belirtildiği, öte yandan ilgili kişinin şikâyet dilekçesinde idare mahkemesi nezdinde devam eden dava dosyasında davacı tarafın söz konusu kamu kurumunda çalışan ilgili kişi, davalı tarafın ise kamu kurumu olduğunun beyan edildiği, veri sorumlusunun Kanun'un 8'inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendine yönelik savunması dikkate alındığında ilgili kişi ile kamu kurumu arasında devam eden idari dava nedeniyle talep edilen özel nitelikli kişisel verilerin veri sorumlusu üniversite tarafından kamu kurumuna aktarılmasına ilişkin işleme faaliyetinde Kanun'un 6'ncı maddesinde yer alan şartların mevcut olmadığı ... ” “Bir Üniversite Hastanesi Tarafından İlgili Kişinin Sağlık Verilerinin İdari Bir Davaya Esas Teşkil Etmek Üzere Talebine Binaen Davalı Kamu Kurumuna Aktarılması” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04/08/2022 Tarihli ve 2022/790 Sayılı Karar Özeti’ <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7574/2022-790>> E.T. 4 Haziran 2024.

gibi işçinin sağlık durumu itibarıyla işe yeterliliğini yitirdiği gerekçesiyle iş akdinin feshedildiği bir uyumsuzlukta feshin geçersiz kılınıp kılınmayacağı söz konusu sağlık verilerinin dosya içinde tartışılması ile aydınlatılabilecektir.

Yapılan kanun değişikliği ile özel nitelikli kişisel verilerin yargılama da kullanılmasından doğan sorunlar büyük ölçüde çözüme kavuşturulmuştur. Değişiklikte dikkati çeken ilk husus sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ile diğer özel nitelikli kişisel veriler arasındaki kategorik ayırımın ortadan kaldırılmış olmasıdır¹²⁶. Hükümde tüm özel nitelikli kişisel veriler bakımından veri işlemede hukuka uygunluk sebepleri yeknesak şekilde düzenlenmiştir. Buna göre sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin önerilen değişikliğin yalnızca a ve e bentleri kapsamında değil tüm bentlere dayanılarak işlenmesinin mümkün olacağı söylenebilir. Değişiklik gerekçesinde de örneğin *“iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra açılması muhtemel davalarda savunma hakkının kullanılması bakımından işverenin eski işçisine ait sağlık verilerini saklamaya devam etmesi”* nin d bendi kapsamında kabul edileceği belirtilerek bu husus ortaya konulmaktadır¹²⁷. Böylece yürürlükteki sağlık ve cinsel hayata ilişkin verilerin işlenmesini düzenleyen çok katı koşullar yumuşatılmaktadır. Şüphesiz ki bu yönde bir değişikliği kişisel verilerin korunması hakkı bakımından bir geri adım olarak anlamamak ve uygulamamak büyük önem arz etmektedir¹²⁸. Bu noktada değişiklikle birlikte veri işlemenin temel ilkelerinin bir kat daha önem kazanacağı söylenebilir.

Değişiklik ile yeniden düzenlenen hukuka uygunluk sebeplerinden a, b, c, d ve e bentleri 6698 sayılı Kanun’un 5. ve 6. maddelerinin önceki hâlinde aynı ya da çok benzer şekilde yer almaktaydı¹²⁹. Yine f ben-

¹²⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu (n 78) 32.

¹²⁷ ‘Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Adalet Komisyonu Raporu’ (n 119).

¹²⁸ Aynı yönde Kişisel Verileri Koruma Kurumu (n 78) 33.

¹²⁹ Bentlerde yer alan “zorunlu” ve “gerekli” ifadelerinin bilinçli olarak kullanıldığı, zorunluluk kavramının kaçınılmazlığı ifade ettiği ve bu yönüyle özel bir değerlendirmeye dayanmayıp özel nitelikli kişisel veri işleme faaliyetini mecbur bırakan kamusal ve toplumsal şartların arandığı bir duruma karşılık geldiği, bu çerçevede, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi açısından zorunluluk kavramı ile; herhangi bir alternatif yöntemin bulunmaması, dolayısıyla işleme faaliyetinin söz konusu amaç dahilinde kaçınılmaz olmasının kastedildiği yönünde bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu (n 78) 36.

dinde de esasında veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olma hâli tekrar edilmekle birlikte özel nitelikli kişisel veriler bakımından bu hâl yalnızca “*istihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülükler*”in yerine getirilmesine özgülenmektedir. Buna göre değişiklik önerisinin ilk 7 bendi ile esasen yeni bir hukuka uygunluk sebebi ihdas edilmemekte, özel nitelikli olmayan kişisel veriler bakımından hukuka uygun sebebi olarak düzenlenen bazı hâller özel nitelikli kişisel verileri de kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Dolayısıyla, değişiklikte birlikte iş yargılaması bağlamında özel nitelikli olsun olmasın tüm kişisel veri işlemlerin aynı hukuka uygunluk koşullarını sağlaması gerekeceğini söylemek mümkündür. Bu nedenle, tekrara düşmemek adına yukarıda özel nitelikli olmayan kişisel verilerle ilgili yer verilen açıklamaların özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi bakımından da aynen geçerli olacağını ifade etmekle yetiniyoruz.

Değişikliğin g bendi ise kişisel verilerin korunması mevzuatımıza değişiklikle birlikte dahil olacak yeni bir hukuka uygunluk sebebi olarak ortaya çıkmaktadır. “*Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumlar*” bakımından öngörülen bu hukuka uygunluk sebebi özel nitelikli kişisel verilerin korunması açısından önemli bir değişiklik arz etmektedir. Bununla birlikte bu hukuka uygunluk sebebine dayanarak ancak “*üçüncü kişilere açıklamamak kaydıyla*” veri işlenebileceğinin öngörülmüş olması yargılama ile bağlantılı veri işlemlerde bu sebebe dayanılmasını imkânsız kılmaktadır. Zira yargılamanın işleyişi gereği veri sorumlusu yargılamaya dahil ettiği her kişisel veriyi üçüncü kişilere de aktarması kaçınılmazdır.

V. VERİ İŞLEMENİN TEMEL İLKELERİNİN İŞ YARGILAMASINDAKİ GÖRÜNÜMÜ

A. HUKUKA VE DÜRÜSTLÜK KURALLARINA UYGUN İŞLEME

6698 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer verilen ilkelerden ilki kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun işlenmesidir. Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun işleme veri işleme faaliyetinin en temel ilkesi olup diğer ilkelere de kaynaklık eder¹³⁰. Bu ilke İş Kanunu'nun 75. maddesinde iş ilişkileri bakımından ayrıca düzenlenmiş olup ilgili hükme göre: *"İşveren, işçi hakkında edindiği bilgileri dürüstlük kuralları ve hukuka uygun olarak kullanmak ve gizli kalmasında işçinin haklı çıkarı bulunan bilgileri açıklamamakla yükümlüdür"*.

Kişisel verilerin hukuka uygun işlenmesi öncelikle işlemenin bir hukuka uygunluk sebebine dayanmasını gerekli kılar¹³¹. Veri işlemenin yalnızca 6698 sayılı Kanunu'na uygun olması yetmez, bir bütün olarak mevzuata uygunluğu aranır¹³². Dürüstlük kurallarına uygun olarak işleme ise veri işleme faaliyeti sırasında tarafların menfaatlerinin dengelenmesini ifade eder¹³³. Buna göre veri sorumlusu ilgili kişinin çıkarlarını

¹³⁰ Küzeci (n 52) 228.

¹³¹ Nafiye Yücedağ, 'Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler' (2019) 1 Kişisel Verileri Koruma Dergisi 47, 48.

¹³² Gürsel (n 96) 211; " ... Madde 29 Veri Koruma Çalışma Grubu'nun amaçla sınırlı olma ilkesine ilişkin 03/2013 tarihli görüşünde; belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme ilkesi kapsamında bir amacın meşru olmasının, en geniş anlamda amaçların hukuki düzenlemelere uygun olması gerektiği anlamına geldiği, diğer bir ifadeyle bir işleme şartının mevcut olması ile birlikte diğer hukuk kurallarına da uyum sağlanmasının gerektiği, bu durumda kişisel verilerin işlenmesi, sektöre özgü bir düzenleme kapsamında ihlale yol açıyorsa işleme faaliyetinin hukuka uygun olduğunun söylenemeyeceği ... " "Bir Hastanenin Reklam ve Tanıtım Faaliyetleri Kapsamında Sağlık Verileri de Dahil Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Olarak Hastalardan Açık Rıza Almasının Hukuka Aykırı Olduğuna Yönelik İhbar Hakkında" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 11/05/2023 Tarihli ve 2023/787 Sayılı Kararı' <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7692/2023-787>> E.T. 4 Haziran 2024. " ... Hukuka uygunluk, genel olarak hukuk normlarına ve evrensel hukuk ilkelerine uygunluktur. Hukuka uygunluğun kapsamı geniştir, mevzuata uygunluk da buna dahildir. Örneğin, kanuna aykırı bir uygulama aynı zamanda hukuka aykırılığı beraberinde getirir. ... " Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler*, p 2 <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>>.

¹³³ Gürsel (n 96) 210.

zedelemek için çaba göstermeli ve makul beklentilerini dikkate almalıdır¹³⁴. İşleme süreci şeffaflık içerisinde gerçekleştirilmeli, ilgili kişi düzenli olarak bilgilendirilmelidir¹³⁵. Nitekim Kişisel Verileri Koruma Kurulu da bir kararında aynı yönde değerlendirmelere yer vermiştir¹³⁶. İlgili kişinin bilgilendirilmesi yükümlülüğü 6698 sayılı Kanun'un 10. maddesinde düzenlenmiş olup hükme göre ilgili kişilere, "Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabilceği, Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, 11 inci maddede sayılan diğer hakları" hakkında kişisel verilerin elde edilmesi sırasında bilgi verilmesi zorunludur. Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uygulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in m. 5/1, a düzenlemesinde ise dayanılan hukuka uygunluk sebebi fark etmeksizin kişisel veri işlenen her durumda bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirileceği hükme bağlanmıştır. İş yargılamasında da tarafların kişisel veri işlediği herhâlde bilgilendirme yükümlülüğü ortaya çıkacaktır.

¹³⁴ Küzeci (n 52) 229–230; Yücedağ (n 127) 49; " ... her ne kadar veri sorumlusu tarafından şikâyetle konu kameranın sahte kamera olduğu ve veri işleme faaliyeti gerçekleştirilmediği iddia edilse de mevcut şartlarda bu hususun tespiti mümkün olmamakla birlikte bu şekilde kişisel veri işleniyor izlenimi verilerek işçilerin mahrem alanlarında her an izleniyormuş hissine kapılmasına sebep olunmasının veri sorumlusunun dürüstlük ilkelerine aykırı davranış sergilediği anlamına geldiği, zira Borçlar Kanunu'nun 417'nci maddesinde de yer aldığı üzere işveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik tacize uğramamaları için gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu ... " "Veri Sorumlusu Tarafından İş Yerinde Güvenlik Kamerası Vasıtasıyla ve İşe Giriş-Çıkışlarda Yüz Tanıma Sistemi Kullanılması Suretiyle Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı İşlenmesi" Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04/08/2022 Tarih ve 2022/797 Sayılı Karar Özeti' <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7434/2022-797>> E.T. 4 Haziran 2024.

¹³⁵ Leyla Keser Berber, Mahir M Ülgü ve Cüneyd Er, *Elektronik Sağlık Kayıtları ve Özel Hayatın Gizliliği* (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2009) 128.

¹³⁶ " ... Kanunun 4'üncü maddesinde yer alan Genel İlkelerden "hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma" ilkesinin, kişisel verilerin işlenmesinde kanunlarla ve diğer hukuksal düzenlemelerle getirilen ilkelere uygun hareket edilmesi zorunluluğunu ifade ettiği, dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi uyarınca veri sorumlusunun, veri işlemedeki hedeflerine ulaşmaya çalışırken, ilgili kişilerin çıkarlarını ve makul beklentilerini dikkate alması gerektiği, ilgili kişinin beklediği ve beklemesinin de gerekmediği sonuçların ortaya çıkmasını önleyici şekilde hareket etmesi gerektiği, ilke uyarınca ayrıca ilgili kişi için söz konusu veri işleme faaliyetinin şeffaf olması ve veri sorumlusunun bilgilendirme ve uyarı yükümlülüklerine uygun hareket etmesi gerektiği, Kişisel verilerin korunması açısından ise dürüstlük kuralının, kişilerin kendilerine veri işleme konusunda izin ya da emir veren hukuk kuralına dayanarak gerçekleştirdikleri fillerde, bu hukuk kuralının amacına göre mümkün olan en az miktarda veri işlemeleri, ilgili kişilerin öngöremeyeceği biçimde hareket etmemeleri gibi davranışları gerektirdiği, veri sorumlularının, ilgili kişilerin çıkarlarını ve makul beklentilerini göz önüne almalarının dürüstlük kuralının gereği olduğu ... " "Bir Araç Kiralama Şirketi Tarafından İlgili Kişiden Findex Raporu Talep Edilmesi Suretiyle Kişisel Verilerinin İşlenmesi" Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 20/07/2023 Tarihli ve 2023/1234 Sayılı Karar Özeti' <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7772/2023-1234>> E.T. 4 Haziran 2024.

Özellikle tarafların davanın diğer tarafının verilerini işlediği hâller dikkate alındığında bilgilendirme yükümlülüğünün mutlak olarak düzenlenmesinin isabetinden söz etmek mümkün değildir¹³⁷. Gerçekten de hükümler dikkate alındığında dava ile ilgili olarak bir avukata aktarım hâlinde, arabuluculuk sürecinde, davaya hazırlık aşamasında yahut dava içerisinde mahkemeye sunmak üzere kişisel verilerin işlenmesi durumlarının her birinde ayrı ayrı veri işleme ile ilgili bilgilendirme yapılması gerekecektir. Oysa bu işlemlerin her biri yargılamanın başlaması ve daha sonra hüküm kesinleşene kadar ilerlemesi amacıyla gerçekleştirilmekte olup kişisel verileri işlenen ilgililer, işlenen kişisel veriler ve işleme amacı büyük ölçüde aynı kalmaktadır. Kaldı ki özellikle yargılamanın başlamasından sonra taraf usul işlemleri hâlini alan bu işlemlerden çoğu zaman ilgililer haberdar edilmekte, taraf aleniyeti gereği kişisel verisi işlenen taraf işlenen kişisel verilerine erişebilmektedir. Kimi zaman ise somut uyuşmazlığın niteliği gereği çok fazla sayıda insana çok fazla kez bilgilendirme yapılması gerekebilir. Örneğin işkolu istatistiklerine itiraz davasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ilgili işkolunda kurulu tüm sendikalar, davacı işçi sendikası, işveren sendikası veya işveren taraftır¹³⁸. Mahkemenin talebi üzerine Bakanlık, sayısı milyonlara varabilen ilgili işkolundaki sendikalı işçilerin bilgilerini mahkemeye sunacak, mahkeme de bu bilgileri taraflarla paylaşacaktır¹³⁹. Bu hâlde yukarıda sayılan her bir işlem her bir taraf için ayrı ayrı veri işleme teşkil edecek, milyonlarca işçiye on milyonlarca kez bilgilendirme yapılması gibi bir gereklilik ortaya çıkacaktır. Görüleceği üzere mutlak şekilde düzenlenen bilgilendirme yükümlülüğü sonucu ilgili kişilerin korunan menfaatleri ile veri sorumlularına yüklenen külfet arasındaki dengenin veri sorumluları aleyhine bozulması olasıdır. Bu kadar yüksek sayıda ve gereksiz bilgilendirmenin gerçekleştirilmesi ilgili kişinin bilgilendirmeye dikkat vermemesine de sebebiyet verebilecek, bilgilendirme yükümlülüğünden beklenen faydanın alınmasının da önüne geçecektir¹⁴⁰.

¹³⁷ Veri sorumlusunu kişisel verilerin işlendiği her durumda aydınlatma yükümlülüğü altında bırakmanın isabetsizliği yönünde bkz.: Çekin (n 93) 166–167.

¹³⁸ Ercan Akyiğit, *Toplu İş Hukuku* (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2022) 365.

¹³⁹ Yargıtay 9 HD, 13944/14384, 12.10.2023.

¹⁴⁰ Çekin (n 93) 177.

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü yukarı sözü geçen sorunları ortadan kaldıracak şekilde bilgilendirme yükümlülüğünün kısıtlanması imkanına yer vermiştir. Tüzük'ün 23. maddesinde veri öznesinin veya başkalarının hak ve özgürlükleri ile yargısal süreçlerin korunması bilgilendirme yükümlülüğünün kısıtlanabileceği hâller arasında sayılmıştır. Kısıtlama kapsamı dışında kalan hâller bakımından ise 13. maddenin 4. paragrafında veri öznesinin (ilgili kişi) hâlihazırda bilgi sahibi olduğu hâllerde ve ölçüde bilgilendirme yükümlülüğü ortadan kaldırılarak aynı hususlarda tekrar tekrar bilgilendirme yapılması zorunluluğunun önüne geçilmiştir. Kanaatimizce hukukumuzda da bilgilendirme yükümlülüğünün benzer şekilde düzenlenmesi özellikle iş yargılaması bakımından daha isabetli olacaktır.

B. DOĞRU VE GEREKTİĞİNDE GÜNCEL OLMA

6698 sayılı Kanun'un 4. maddesinde düzenlenen ikinci ilke kişisel verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olmasıdır. Kişisel verilerin yanlış olarak tutulması hem ilgili kişinin hem veri sorumlusunun meşru çıkarlarını zedeleme potansiyeline sahiptir¹⁴¹. Bu nedenle ki 6698 sayılı Kanun'un m. 11/1, d hükmünde ilgili kişiye “*Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme*” imkânı tanınmıştır. Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması yükümlülüğü veri sorumlusuna aittir¹⁴². Ancak bu yükümlülük mutlak bir nitelik taşımayıp yanlış verilerin düzeltilmesine ve eksik verilerin tamamlanmasına imkân tanıyan veri sorumlusunun yükümlülüğünü yerine getirdiği kabul edilmelidir¹⁴³.

İş yargılaması kapsamında da tarafların yargılamaya dahil ettiği kişisel verilerin doğru ve güncel olması gerekir. Bu durum hem yukarıda bahsi geçen düzenlemenin hem de medeni usul hukukunun ilkelerinden olan tarafların doğruyu söyleme ödevinin bir gereğidir. Tarafların doğruyu söyleme ödevi Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 29. maddesinde açıkça düzenlenmiş olup hükmün 2. fıkrasına göre “*Taraflar,*

¹⁴¹ Küzeci (n 52) 243.

¹⁴² Gürsel (n 96) 218–219; Yücedağ (n 127) 51.

¹⁴³ Küzeci (n 52) 244.

davanın dayanağı olan vakıalara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.” Doğruyu söyleme ödevi yalnızca taraflar değil onların temsilcileri ve vekilleri için de geçerlidir¹⁴⁴. Ancak bu yükümlülük subjektif bir nitelik arz eder. Tarafa yüklenen yükümlülük bilinçli olarak gerçeğe aykırı beyanda bulunmamaktır¹⁴⁵. Buna göre örneğin işçinin işverene bir kişisel verisini yanlış aktardığı yahut sonradan yanlış hâle gelen verisini işverenin talebine rağmen düzeltmediği bir durumda bu verinin işveren tarafından yargılamaya dahil edilmesi ne doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesine ne de doğruyu söyleme ödevine aykırılık teşkil edecektir.

C. BELİRLİ, AÇIK VE MEŞRU AMAÇLAR İÇİN İŞLEME

Kişisel verilerin işleme amacının belirli, açık ve meşru olması gerekir. Bu ilke gereğince veri sorumlusu verileri edinirken işlemenin amacını sınırları çizili, sade, anlaşılır şekilde ortaya koymalıdır¹⁴⁶. Bu amaçlar hukuken korunmaya değer bir nitelik arz etmelidir. Kişisel verilerin belirli amaçlarla işlenmesi bu amaçlara uygun olmayan şekilde kullanılmamasını gerektirir¹⁴⁷. Bunun gibi belirli bir amaç olmaksızın yalnızca ileride gerekli olabileceği gerekçesiyle veri işleme de bu ilkeye aykırılık doğurur¹⁴⁸. Amacın belirli olması tek bir amaca dönük veri işlenebileceği anlamına gelmez, birden fazla amaçla veri işlenmesi mümkündür¹⁴⁹.

Burada iş yargılaması bakımından değerlendirilmesi gereken husus başka bir sebebe dayanılarak işlenen veya saklanan verilerin daha sonra yargılamaya dahil edilip edilemeyeceğidir. Madde gerekçesinde bununla ilgili olarak “*sonradan ortaya çıkması muhtemel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik veri işlenebilmesi için, işlemeye ilk kez başlıyor gibi,*

¹⁴⁴ Erdönmez (n 3) 917.

¹⁴⁵ İbid 918.

¹⁴⁶ Yücedağ (n 127) 53.

¹⁴⁷ Gürsel (n 96) 213.

¹⁴⁸ Küzeci (n 52) 231.

¹⁴⁹ Çekin (n 93) 72.

5 inci maddede düzenlenmiş olan kişisel verilerin işlenme şartlarından birinin gerçekleşmesi gerekecektir.” denilmektedir. Buna göre ilk işlemenin bir hukuka uygunluk sebebine dayanması sonraki işlemleri de tek başına hukuka uygun kılmayacaktır¹⁵⁰. Dolayısıyla hâlihazırda hukuka uygun olarak işlenen kişisel verilerin dahi yargılama içerisinde kullanılması için yukarıda açıklanan hukuka uygunluk sebeplerinden birine dayanılması zorunludur.

D. İŞLENDİĞİ AMAÇLA BAĞLANTILI, SINIRLI VE ÖLÇÜLÜ OLMA

6698 sayılı Kanun’un 4. maddesinde yer verilen bir diğer ilke kişisel verilerin işlendiği amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olmasıdır. Buna göre veri sorumlusu yalnızca veri işleme amacı bakımından gerekli olan kadar kişisel veriyi işlemelidir¹⁵¹. İş ilişkileri bakımından ayrıca Türk Borçlar Kanunu’nun 419. maddesinde “İşveren, işçiye ait kişisel verileri, ancak işinin işe yatkınlığıyla ilgili veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde kullanılabilir.” denilmek suretiyle bu ilkenin özel bir görünümü düzenlenmiştir¹⁵². Veri işleme amacına hizmet etmeyen verilerin işlenmesi bu ilkeye aykırılık teşkil eder¹⁵³.

¹⁵⁰ Ekmekçi, Yücedağ, Akkanat Öztürk ve Aşıkoğlu (n 55) 122; “... kişisel verilerin ilk kez işlenmesi için gereken amaçtan farklı olarak başka bir amaca yönelik yeni bir veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinin, Kanunun 5 inci maddesinde sayılan veri işleme şartlarından en az birine dayanması ve ilk amaçtan bağımsız olarak Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kişisel verilerin işlenmesinde aranan ilkelerin tümüne uyumlu olması gerektiği ...” “Veri Sorumlusunun Kanuni Yükümlülüğünü Yerine Getirmek İçin İşlediği Kişisel Verileri Meşru Menfaat Çerçevesinde Kullanma Talebiyle Kuruma Yapmış Olduğu Başvuru” Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 Tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti’ (n 116).

¹⁵¹ Küzeci (n 52) 237; Yücedağ (n 127) 59.

¹⁵² Gürsel (n 96) 218–219.

¹⁵³ Çekin (n 93) 81; Yücedağ (n 127) 59; “... iş sözleşmesinin kuruluşu öncesinde işverenin yönetim hakkı kapsamında adayın uygunluğunu belirlemek amacıyla kişisel verileri işleme hakkı bulunduğu ancak söz konusu bilgilerin Kanun’un 4 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan “işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma” ilkesine de uygun olarak işlenmesi gerektiği, Bu çerçevede veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin kendileri ile iş görüşmesi yaptığı bilgisi ile iş görüşmesinde ilgili kişinin hâlihazırda çalışmakta olduğu iş yeri hakkında birçok beyanda bulunduğu bilgisinin ilgili kişinin çalıştığı şirkete hukuka aykırı olarak aktarıldığı ...” “İlgili Kişinin Bir Şirket İle İş Görüşmesi Yaptığı Bilgisi İle Görüşmenin İçeriği Hakkındaki Muhtelif Bilgilerin İş Görüşmesi Yapılan Şirket Tarafından Hâlihazırdaki İş Yeri İle Paylaşılması” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04/08/2022 Tarihli ve 2022/798 Sayılı Karar Özeti’ <https://kvkk.gov.tr/Icerik/7575/2022-798> E.T. 4 Haziran 2024.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla işyerindeki ibadethanelerin izlenmesini hukuka aykırı bulmuştur¹⁵⁴. Yetki tespiti iptali talebiyle açılan bir davada davacı, işyerindeki her işçinin hangi sendikaya üye olduğunun Bakanlıkça gösterilmesini ve işyerindeki sendika üyesi işçilerin başka sendikalara üyeliği bulunup bulunmadığının araştırılmasını talep etmiş, talep ilk derece mahkemesince diğer işçilerin sendika bilgilerinin dosya arasına alınmasında hukuki yarar olmadığı ve kişisel verilen korunması adına sendikalık bilgilerinin dosyaya dahil edilmesine gerek bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Karar istinaf mahkemesi ve Yargıtay'ca hukuka uygun bulunmuştur¹⁵⁵. Bir başka uyuşmazlıkta icra takibi içerisinde borçlunun

154 " ... çalışanların; soyunma odaları, tuvaletler, duşlar, mescit, dinlenme odaları ve emzirme odaları bakımından makul bir mahremiyet beklentisinde olduğu dikkate alındığında veri sorumlusu tarafından söz konusu alanlarda veri işleme faaliyeti gerçekleştirilmesinin çalışanların mahremiyet beklentilerini zedeler nitelikte ve özel alanlarının işgali niteliğinde sayılabileceği, Veri sorumlusu tarafından iş sağlığı ve güvenliği çerçevesinde kamera vasıtasıyla ibadethanenin gözetilmesi suretiyle gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyetinin, Kanun'un 6'ncı maddesinde yer alan işleme şartlarından birine ve bunun yanı sıra veri sorumlusu tarafından ifade edilen meşru menfaat kavramına dayanılmayacağı, ayrıca söz konusu özel nitelikli kişisel veri işleme faaliyetinin Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan genel ilkelerden "belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme" ve "işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma" ilkelerine uygun olmadığı, nitekim mescidin, veri sorumlusunun çalışma alanı çerçevesinde izlenmesini mecbur kılacak herhangi bir vasfının olmadığı, ayrıca Kanunlarda iş ilişkilerinde ibadethanelerin gözetlenebilmesini uygun gören açıkça bir hükmün bulunmadığı dikkate alındığında ibadethanenin kamera ile izlenmesinin hukuka uygun bir veri işleme olmayacağı ... " "Bir İşveren Tarafından İşe İade Davasına, İlgili Kişinin Mescitte İbadet Etme Görüntülerinin İbraz Edilmesi" Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 10/08/2023 Tarihli ve 2023/1356 Sayılı Karar Özeti" <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7779/2023-1356>> E.T. 4 Haziran 2024. Aynı yönde: "Veri Sorumlusu Tarafından İş Yerinde Güvenlik Kamerası Vasıtasıyla ve İşe Giriş-Çıkışlarda Yüz Tanıma Sistemi Kullanılması Suretiyle Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı İşlenmesi" Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04/08/2022 Tarih ve 2022/797 Sayılı Karar Özeti" <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7434/2022-797>> E.T. 4 Haziran 2024.

155 Yargıtay 9 HD, 15570/15550, 19.10.2023. Bu noktada bazı işverenlerce yetkiye itiraz davası açmakta ki asil amaç Bakanlık yetki işlem dosyası ile birlikte üyelik kayıtlarının mahkeme dosyasına girmesini sağlayarak işyerinde hangi işçilerin sendikaya üye olduğunun tespit etmek olması olasıdır. Bu nedenle son dönemde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından mahkeme müzekkerelerine verilen yanıtlarda sendika üyesi işçilerin T.C. kimlik numaraları ile ad ve soyadı bilgileri anonimleştirilerek üyelik dokümleri gönderilmektedir. Bununla birlikte bu yöntem gerçekten haklı itirazların mahkeme tarafından incelenmesinin önüne geçebilir. Şöyle ki, örneğin 6356 sayılı Kanun'a göre işçinin bir yıldan fazla süre ile işsiz kalması (m.19/9) veya farklı bir işkolunda çalışmaya başlaması (m.19/7) hâlinde sendika üyeliği sona erer. Somut uyuşmazlıkta, bu durumda çok sayıda işçinin olduğu işverence iddia edilmiş ve Bakanlık tarafından bu iki olgu gözden kaçırılarak işçilerin hâlen sendika üyesi kabul edilmiş ise itirazın incelenebilmesi için üyeliği itiraz uğrayan tüm işçilerin hizmet döküm cetveli kayıtlarının mahkemeye getirilmesi ve bilirkişi tarafından üyeliğine itiraz edilen her bir işçi özelinde üyeliğin kanun önünde geçerli olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Söz konusu işçilerin sayısı çoğunluğa etki edecek nitelikte ise bu durumda bilirkişi tarafından işyerinde veya işletmedeki tüm işçilerin sayısının ve üye işçilerin sayısının tek tek dökümü yapılmalıdır. Bu noktada, işverenin yetki tespitine itiraz hakkını tam anlamıyla kullanabilmesi için sendika üyeliklerinin kişi bazında geçerlilik kontrolü yapılmasındaki menfaati işçinin sendika üyelik bilgisinin gizli tutulmasındaki menfaatine üstün tutulabilir.

pasif mal varlığının sorgulanması talebinin reddine ilişkin bir şikâyetle ilk derece mahkemesi, icra dairesinin alacaklıların ileride açabilecekleri davalarda kullanılmak üzere dava malzemesi toplama görevi olmadığı, bu nedenle sorgulamanın yeni maliklerin kişisel verilerinin korunması hakkına müdahale teşkil edeceği gerekçesiyle şikâyeti reddetmiş, bu karar da istinaf mahkemesi ve Yargıtay'ca hukuka uygun bulunmuştur¹⁵⁶. Böylece icra dairesinin gerçekleştirdiği veri işleme faaliyeti isabetli şekilde amaçla bağlantılı olmadığı ölçüde sınırlanmıştır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ispatın konusunu düzenleyen 187. maddesi de yargılama içerisinde kişisel veri işlenmesinin sınırlarını çizerek bu ilkenin gereğinin yerine getirilmesi bakımından işlev görür. Düzenlemeye göre: “(1) İspatın konusunu tarafların üzerinde anlaşamadıkları ve uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek çekişmeli vakıalar oluşturur ve bu vakıaların ispatı için delil gösterilir. (2) Herkesçe bilinen vakıalarla, ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz”. Buna göre ikrar edilmiş, tarafların arasında uyuşmazlık konusu olmayan, taraflar üzerinde anlaşamaları dahi uyuşmazlığın çözümüne etki etmeyecek konularda veri işlemek hukuka aykırı olacaktır¹⁵⁷ çünkü bu hususlar ispatın konusunu oluşturmazlar. Örneğin işverenin iş sözleşmesini talep azalması nedeniyle feshi üzerine açılan bir işe iade davasında işçinin performans düşüklüğüne yönelik verileri mahkemeye sunması hâlinde hukuka uygun bir veri işlemeden söz edilemez. Buna karşılık performans işletme gerekleri nedeniyle işten çıkarılacak işçilerin seçiminde bir sosyal seçim kriteri olarak kullanılmış ise artık buradaki veri işlemenin hukuka uygun kabul edilmesi gerekir¹⁵⁸.

¹⁵⁶ Yargıtay 12 HD, 9859/2649, 13.04.2023. Aynı yönde: Yargıtay 12 HD, 10721/3177, 09.05.2023.

¹⁵⁷ Kılıçoğlu (n 11) 152.

¹⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Erhan Birben, ‘İşletme Gerekleri Nedeniyle İşten Çıkarılacak İşçilerin Belirlenmesinde İşverenin Seçim Serbestisi Ve Sınırları’ (2006) 8 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 7, 15.

E. GEREKTİĞİ SÜRE KADAR MUHAFAZA ETME

6698 sayılı Kanun'un 4. maddesinde düzenlenen son ilke kişisel verilerin gerektiği süre kadar muhafaza edilmesidir. Kişisel verilerin ilgili mevzuatta öngörülenden veya işleme amacının gerektirdiğinden daha fazla süre saklanmaması gerekir. Kişisel verilerin muhafazasında sınır olarak işleme amacının dikkate alınması yeri geldiği zaman kullanılmak üzere saklanmasının önüne geçer¹⁵⁹. Böylece kişisel verilerin sonradan başka amaçlar için işlenmeyeceği yönünde bir güvence yaratılmış olur¹⁶⁰. Nitekim 6698 sayılı Kanun'un m. 7/1 hükmüne göre "işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir".

İş yargılaması bağlamında özellikle iş ilişkisi içerisinde işverene kişisel veri niteliği taşıyan verileri saklama yükümlülüğü getiren pek çok düzenlemeden söz etmek mümkündür. Örneğin İş Kanunu'nun 75. maddesinde işverenin özlük dosyasında "işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorunda" olduğu düzenlenmiştir¹⁶¹. Burada dosyanın ne kadar saklanacağına açıkça yer verilmemiş olmakla birlikte öğretide fesih tarihinden itibaren genel zamanaşımı süresi olan 10 yıl boyunca muhafaza edilmesi önerilmiştir¹⁶². Bunun gibi İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği m. 7/1, b hükmü gereği işveren "İşten

¹⁵⁹ Küzeci (n 52) 245.

¹⁶⁰ Oğuz Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması* (Beta Basım Yayın 2008) 85.

¹⁶¹ " ... Veri sorumlusu ile ilgili kişi arasında iş sözleşmesinin kurulmuş olduğu, veri sorumlusunun ilgili kişiye ait kimlik bilgilerini 4857 sayılı İş Kanunu'nun "İşçi Özlük Dosyası" başlıklı 75'inci maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan ... düzenlemesi uyarınca 6698 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde düzenlenmiş bulunan "kanunlarda açıkça öngörülme" şartına dayalı olarak; özlük dosyasında bulundurulması gereken şikayete konu diğer kişisel verileri ise anılan maddenin (ç) bendinde yer alan "veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması" şartına dayalı olarak işlediği ... " "Veri Sorumlusu Eski İşveren Tarafından İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Yer Aldığı Adli Yazışma Bilgilerinin Kardeşi İle Paylaşılması" Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/09/2022 Tarihli ve 2022/896 Sayılı Karar Özeti' <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/7584/2022-896>> E.T. 4 Haziran 2024.

¹⁶² Yiğit (n 59) 70.

ayrılma tarihinden itibaren en az 15 yıl süreyle çalışanların kişisel sağlık dosyalarını saklar.” Yine 5510 sayılı Kanun m. 86/2’ye göre “İşveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak” zorundadır. Dolayısıyla işverenin işçiye dair edindiği neredeyse her kişisel verinin en az on yıl saklanabileceği söylenebilir. Kişisel verilerin bu düzenlemelere dayanarak saklandığı süre içerisinde bir yargılamada kullanılmak üzere işlenmesi hâlinde bu açıdan bir hukuka aykırılık ortaya çıkmayacaktır.

Burada değerlendirilmesi gereken bir diğer husus kişisel verilerin yalnızca ileride karşı karşıya kalınabilecek yahut açılacak bir davada kullanılmak üzere saklanıp saklanamayacağıdır. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, işçinin e-postasından elde edilen verilerin saklandığı bir şikâyete ilişkin kararında, İş Kanunu’nda haklı nedenle fesih için öngörülen sürelerle dikkat çekmekle birlikte bu sürelerin verilerin saklanması ile ilgisinin bulunmadığını kabul etmiş ve işçinin e-postalarının yaklaşık iki yıl saklanmasını hukuka uygun bulmuştur¹⁶³. Öncelikle belirtmek gerekir ki İş Kanunu’nun 26. maddesinde düzenlenen 6 iş günlük ve 1 yıllık hak düşürücü sürelerin bu verilerin saklanması bakımından sınır teşkil etmeyeceği yönündeki Kurul görüşü isabetlidir. Zira Kanun’daki hak düşürücü süreler haklı fesih için geçerli olup bu süreler geçtikten sonra aynı fiile dayanarak geçerli nedenle fesih yapılması mümkündür¹⁶⁴. Do-

¹⁶³ “... Öte yandan, İş Kanunu’nun 26’ncı maddesinde ve ilgili Disiplin Yönetmeliği’ndeki 6 iş günlük ve 1 yıllık hak düşürücü süreler geçmesine rağmen fesih tarihinden 607 gün ve 149 gün önce elde edilen e-postaların fesih tarihinde kullanılmasının şirketin e-postaları izlediğinin, süresiz depoladığının ve e-postalar üzerinde genel denetimde bulunduğu göstergesi olduğu iddiaları ile ilgili olarak; İş Kanunu’nun “Derhal fesih hakkını kullanma süresi” başlıklı 26’ncı maddesinde “24 ve 25 inci maddelerde gösterilen ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan hallere dayanarak işçi veya işveren için tanınmış olan sözleşmeyi fesih yetkisi, iki taraftan birinin bu çeşit davranışlarda bulunduğunu diğer tarafın öğrendiği günden başlayarak altı iş günü geçtikten ve her halde fiilin gerçekleşmesinden itibaren bir yıl sonra kullanılamaz.” hükmünün yer aldığı, söz konusu maddede yer alan sürelerin fesih hakkının kullanılmasına ilişkin olarak düzenlenmiş süreler olduğu, e-posta verilerinin saklanması hususu ile ilgisinin bulunmadığı, e-posta verilerinin yaklaşık 2 yıllık bir süre ile saklanması suretiyle gerçekleştirilen kişisel verileri işleme faaliyetinin Kanun’un 4’üncü maddesinde düzenlenen genel ilkelere aykırılık barındırmadığı ...” “Veri Sorumlusunun Çalışanlarına Tahsis Ettiği Kurumsal e-Posta Adresindeki İçerikleri İzleme, Erişme ve Depolama Suretiyle Kişisel Verileri İşlemesi” Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 19/01/2023 Tarihli ve 2023/86 Sayılı Karar Özeti” <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7593/2023-86>> E.T. 6 Haziran 2024.

¹⁶⁴ Yargıtay 9 HD, 31552/19088, 27.11.2017.

layısıyla işverenin veriyi saklamadaki menfaati bu sürelerin geçmesiyle otomatik olarak ortadan kalkmaz. Ancak geçerli nedenle fesih hakkı da dürüstlük kuralları çerçevesinde makul bir süre içerisinde kullanılmalıdır¹⁶⁵. Aksi hâlde fesih hakkının etkisizleştiği kabulü gerekir¹⁶⁶. Somut olayda 607 ve 149 günlük sürelerin makul süre¹⁶⁷ olduğundan söz edilemez. İşverenin bir gün fesih sebebi olarak kullanmak üzere bu veriyi saklaması en başta hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun bir işleme olarak kabul edilemez.

Bu hâlde amacın belirli ve açık olduğundan bahsetmek de güçtür. Aslında kişisel verilerin yargılama içerisinde kullanılması yukarıda açıklandığı üzere 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan hukuka uygunluk sebeplerinden bir ya da birkaçına dayanabilecek olmakla birlikte yalnızca potansiyel bir yargılamanın işleme için geçerli bir sebep teşkil edeceği kabulü kişisel verilerin korunması hakkına ölçüsüz bir müdahale teşkil eder. Nitekim kişisel verilerin neredeyse her zaman ileride bir yargılamaya konu olma olasılığından söz etmek mümkündür. Böyle bir kabul her işleme bakımından bu gerekçeye dayanma ve süresiz olarak saklanma imkanını doğurur ki bu da 6698 sayılı Kanun'un kişisel verilerin işlenme şartlarına ilişkin düzenlemeleri ile bağdaşmaz. Bu nedenle kişisel verilerin yalnızca ileride gerçekleştirilecek bir yargılamada kullanılabilme olasılığıyla saklanması¹⁶⁸ bizce hukuka uygun bir işlemeye vücut vermeyecektir.

¹⁶⁵ Yargıtay 9 HD, 5303/10634, 01.04.2013.

¹⁶⁶ Erhan Birben, 'İşverenin İş Sözleşmesini Fesih Hakkının Etkisizleşmesi' (2013) 15 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 451, 468-469.

¹⁶⁷ Makul süre olarak en fazla ihbar öneli süresinin esas alınabileceği yönünde ibid 471.

¹⁶⁸ Bu noktada iş yargılamasına konu olan alacak hakkının niteliği ve Yargıtay'ın bu konudaki içtihatları çerçevesinde bir değerlendirme yapılması gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Söz gelimi yıllık izin hakkı bakımından Yargıtay fasilalı çalışmalarda zamanaşımının uygulanamayacağı görüşündedir. Yargıtay 22 HD, 15129/21530, 09.10.2018. Bu durumda aynı işyerine tekrar çalışması söz konusu olabilecek bir işçi bakımından işverenin önceki çalışmaya ilişkin yıllık izin kullanma kayıtlarını beş yıllık zamanaşımı süresi ile sınırlı olmaksızın muhafaza etmeye devam etmesi hukuka aykırı sayılamaz.

SONUÇ

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 2016 yılında yürürlüğe girmesi üzerine yargılama süreçleri bundan önemli ölçüde etkilenmiştir. Yargılama faaliyeti çerçevesindeki veri işlemler kural olarak 6698 sayılı Kanun kapsamındadır. Ancak 6698 sayılı Kanun'un 28. maddesinde yargı makamlarının yargılama işlemlerine ilişkin olarak kişisel verileri işlemleri istisna edilmiştir. Buna göre mahkeme usul işlemlerine 6698 sayılı Kanun'un hükümleri uygulanmayacaktır. Düzenlemede görüleceği üzere taraf ve üçüncü kişi usul işlemleri bu istisnanın kapsamına dahil değildir. Dolayısıyla tarafların yahut üçüncü kişilerin yargılamaya hazırlık aşamasında yahut yargılama içerisinde kişisel veri işlerken 6698 sayılı Kanun hükümlerine uygun davranması gerekir.

Yargılama içerisinde ihtiyaç duyulabilecek isim, kimlik numarası, adres, sendika üyeliği, ücret, işçinin işe giriş çıkış saatleri gibi tüm hususlar 6698 sayılı Kanun anlamında kişisel veridir. Yine sendika üyeliği, engellilik durumu, ceza mahkumiyeti, biyometrik veriler gibi özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi de iş yargılaması içerisinde sıklıkla gündeme gelecektir. Bu verilerin taraflarca avukatlara aktarılmaları, avukatların bu verileri edinmeleri, taraflar ya da avukatları tarafından kişisel verilerin iddia ve savunma hakkı, bu çerçevede vakıaları getirme, somutlaştırma, delil gösterme ve ispat yükü kapsamında yargılama sürecine dahil edilmeleri gibi her türlü işlem kişisel verilerin işlenmesi teşkil eder. Kişisel verileri yargılamaya dahil edilen her gerçek kişi ilgili kişidir.

İş yargılaması bakımından işçi, işveren, sendika, Sosyal Güvenlik Kurumu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu gibi farklı veri sorumluları ortaya çıkabilir. İşverenin emir ve talimatları altında onun adına veri işleyen işçilerin kural olarak veri sorumlusu sıfatından söz edilemez. Avukatlar bakımından ise ikili bir ayrıma gitmek yerinde olacaktır. Veri sorumlusu ile vekalet ilişkisi içerisinde olan avukat ayrı bir veri sorumlusu iken, iş sözleşmesi ile çalışan avukat 6698 sayılı Kanun anlamında işverenden ayrı bir kişi olarak değerlendirilmelidir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun konu ile ilgili kararları istik-

rar kazanmaktan uzaktır. İşverenin işçileri aracılığıyla iş organizasyonu içerisinde veri işleme hâlinde bu işçilerin veri işleyen sıfatından da söz edilemez.

İş yargılaması içerisinde taraflar ve üçüncü kişiler usul işlemlerini gerçekleştirirken bir hukuka uygunluk nedenine dayanmak zorundadır. Yargılama bağlamında somut olayın koşullarına uygun farklı hukuka uygunluk nedenlerine dayanılması mümkündür. Ancak özellikle mahkemenin talebi üzerine veri işleme hâlinde kanunda öngörülme sebebine dayanılabilir. Tarafların yargılamanın devamı boyunca özellikle ispat faaliyeti dahil pek çok veri işleme faaliyeti bakımından veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması bir hukuka uygunluk sebebi olarak ortaya çıkar. Bu hukuka uygunluk sebebine ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla dayanılabildiğinden bu sebep yargılamada çatışan hakların uyumlaştırılmasına hizmet eder.

Sendika üyeliği, biyometrik veriler gibi sağlık ve cinsel yaşam dışındaki kişisel verilerin açık rıza dışında işlenmesine imkân veren tek hâl kanunda öngörülmüş değildir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler bakımından ise 6698 sayılı Kanun'un m.8/3 hükmü gereği kanunda öngörülen hâllerde mahkemeye aktarım yapılabileceği kabul edilmelidir. Bu kategori kişisel verilerin işlenmesi bakımından işveren ve avukatın sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kimse olarak kabul edilmesi uygun olur. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun değerlendirmeleri de benzer yöndedir.

10.06.2024 tarihinde yürürlüğe giren kanun değişikliği ile 6698 sayılı Kanun'da çeşitli değişiklikler yapılmıştır. İlgili değişiklikler arasında özel nitelikli kişisel verilerin işlenebileceği hâllerin yeniden düzenlenmesi de yer almaktadır. Değişiklik ile sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin işlenmesi ile diğer özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi arasındaki fark ortadan kaldırılmıştır. Buna ek olarak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine cevaz veren hâller genişletilmiştir. Değişiklik ile özel nitelikli kişisel veriler ile özel nitelikli olmayan kişisel verilerin yargılama ön-

cesinde yahut yargılama sırasında işlenmesinin aynı hukuka uygunluk sebeplerine tabi olacağı söylemek mümkündür.

Yargılama sırasında kişisel veri işlemenin temel ilkelerine de uygun hareket edilmelidir. Bu ilkeler veri sorumlularının bilinçli olarak gerçeğe aykırı verileri mahkemeye sunmaktan kaçınmalarını, yargılamanın gerektirmediği kişisel verileri mahkemeye sunmamalarını, yalnızca ileride karşı karşıya kalınabilecek yahut açılacak bir davada kullanılmak üzere veri saklamamalarını, yargılamada kullanılan kişisel verilerin kanunlarda öngörülen süreler kadar saklanmasını gerektirir.

Veri sorumlusunun bilgilendirme yükümlülüğü özellikle toplu iş hukukundan kaynaklanan bazı davalarda veri sorumlularına hakkaniyete aykırı bir yükümlülük yüklenmesine sebep olabilir. Bu nedenle ilgili yükümlülüğün Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne uygun şekilde yeniden düzenlenmesi uygun olur.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer verilen bazı imkanların iş yargılaması içerisinde kişisel verilerin korunması amacına hizmet etmesi mümkündür. Bu kapsamda gizli yargılama, belge ibrazından ve tanıklıktan çekinme hakkı değerlendirilebilir. Kişisel verilerin korunması amacıyla gizli yargılama yapılabilmesi öteden beri öğretilde savunulmakla birlikte yakın zamanda Anayasa Mahkemesi'nin verdiği bir iptal kararıyla bu yolun önü kapanmış görünmektedir. Tarafların belge ibrazından kaçınabileceği hâller arasında kabul edilebilir bir mazeret sayılmış olup tarafların yahut üçüncü kişilerin kişisel verilerinin korunmasını bu kapsamda kabul etmek gerekir. Üçüncü kişilerin belge ibrazından kaçınması hakkı bakımından ise tanıklıktan çekinme hükümlerine atıf yapılmış özellikle sır olarak korunması gereken veya tanığın ya da 248. maddede sayılan kimselerin şeref ve itibarını ihlâl edebilecek bilgilerin aynı zamanda kişisel veri niteliği taşıması mümkündür. Bu hâllerde üçüncü kişilerin tanıklıktan ya da belge ibrazından kaçınmaları kişisel verilerin korunması amacına da hizmet eder.

KAYNAKÇA

Akad M, Vural Dinçkol B ve Bulut N, *Genel Kamu Hukuku* (14. Bası, Der Yayınları 2018)

Akyığıt E, *Toplu İş Hukuku* (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2022)

Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayyavaz S ve Hanağası E, *Medenî Usul Hukuku* (9. Bası, Yetkin Yayınları 2023)

Aşkoğlu Şİ, *Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri* (On İki Levha Yayıncılık 2018)

Atalay O, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku*, Cilt II (15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2017)

Atalı M, Ermenek İ ve Erdoğan E, *Medenî Usûl Hukuku* (6. Bası, Yetkin Yayınları 2023)

Birben E, 'İşletme Gereklere Nedeniyle İşten Çıkarılacak İşçilerin Belirlenmesinde İşverenin Seçim Serbestisi ve Sınırları' (2006) 8 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 7-26

Birben E, 'İşverenin İş Sözleşmesini Fesih Hakkının Etkisizleşmesi' (2013) 15 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 451-480

Bozkurt Gümrükçüoğlu Y, 'İş İlişkisinde Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Sorunlar ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu' içinde Kübra Doğan Yenisey ve Seda Ergüneş Emrağ (edr), *İş Hukukunda Yeni Yaklaşımlar* (Beta Basım Yayın 2017)

Budak AC ve Karaaslan V, *Medeni Usul Hukuku* (7. Bası, Filiz Kitabevi 2023)

Caniklioğlu N, ‘Kişisel Verilerin Korunması Açısından İşçilerin Hakları’ içinde Ender Demir ve Beste Gemici Filiz (edr), *Prof. Dr. Turhan Esener III. İş Hukuku Uluslararası Kongresi* (Seçkin Yayıncılık 2021)

Çekin MS, *Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020)

Çekin MS, Berktaş AE ve Akıncı MF, *Veri Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2023)

Ekmekçi Ö, Yücedağ N, Akkanat Öztürk B ve Öztürk Şİ, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2024)

Ekmekçi Ö ve Yılmaz HH, ‘Gönüllü Aş Uygulaması ve Çalışma Hayatına Etkileri’ (2021) 35 Çimento İşveren Dergisi 8-33

Erdönmez G, *Medeni Usul Hukukunda Belgelerin İbrazi Mecburiyeti* (2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2014)

Eren A, *Anayasa Hukuku Dersleri* (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2023)

Günel AN ve Üstün Y, ‘İş İlişkilerinde Kişisel Verilerin İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak “Meşru Menfaat”’ (2022) 4 Kişisel Verileri Koruma Dergisi 1-18

Güneysu NB ve Memiş B, ‘Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Avukatın Yükümlülük ve Sorumlulukları’ (2019) 5 Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 313-337

Gürsel İ, *İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı* (Adalet Yayınevi 2016)

Hanağası E, *Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği İlkesi* (Yetkin Yayınları 2016)

İmançlı C, *Kişisel Sağlık Verilerinin Korun(a)Mamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu* (On İki Levha Yayıncılık 2020)

Kaboğlu İÖ, *Kolektif Özgürlükler* (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını 1989)

Keser Berber L, Ülgü MM ve Er C, *Elektronik Sağlık Kayıtları ve Özel Hayatın Gizliliği* (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2009)

Keskinsoy Ö ve Kaya SB, 'Anayasa Mahkemesi Kararlarını Biçimlendirme Çabası Olarak Yorum' (2021) 11 Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 63-105

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Uygulama Rehberi* (2019) <<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF>> E. T. 6 Nisan 2024

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler* <<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Rehber* (2025) <<https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/70f95c73-06a2-44dc-81e9-34201bdd7f5c.pdf>>

'Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu' (TBMM) <<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>> E.T. 6 Nisan 2024

Kılıçoğlu E, 'Medeni Usul Hukuku Yönünden Kişisel Verilerin Korunması' içinde Leyla Keser Berber ve Ali Cem Bilgili (edr), *Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2020)

Kurt Konca N, 'Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesinin Sınırlandırılması' (2016) 4 Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 65-96

Küzeci E, *Kişisel Verilerin Korunması* (4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020)

Küzeci E ve **Kılıç Ş**, '6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun İş Sözleşmesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Veri Sorumlusu, Veri İşleyen ve Diğer Aktörler' (2019) 16 Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi 947-992

Oder BE, *Anayasa Yargısında Yorum Yöntemleri: Hukuksal Yöntembilime Dayalı Karşılaştırmalı Bir Araştırma* (Beta Basım Yayın 2010)

Özekes M, *Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı* (Yetkin 2003)

Pekcanitez H, 'Medeni Yargıda Adil Yargılama' [1997] İzmir Barosu Dergisi 35-55

Pekcanitez H, 'Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesi', *Av. Dr. Faruk Erem Armağanı* (Türkiye Barolar Birliği Yayını 1999)

Pekcanitez H, 'Hukuki Dinlenilme Hakkı', *Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan* (Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını 2000)

Erdönmez G, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku*, Cilt I (15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2017)

Postacıoğlu İE ve **Altay S**, *Medenî Usûl Hukuku Dersleri* (8. Baskı, Vedat Kitapçılık 2020)

Sağlam F, *Temel Hakların Sınırlandırılması ve Özü* (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları 1982)

Sevimli KA, 'Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419' (2011) 6 Sicil İş Hukuku Dergisi 120-139

Sezer TD, '1982 Anayasasına Göre Özel Sınırlama Sebebi Bulunmayan Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması Sorunu ve Anayasa Mahkemesi Kararları' (2014) 3 Anayasa Hukuku Dergisi 375-411

Şimşek O, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması* (Beta Basım Yayın 2008)

Tanör B, *Anayasa Hukukunda Sosyal Haklar* (2nd edn, On İki Levha Yayıncılık 2022)

Tanrıver S, 'Hukuk Yargısı (Medenî Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı' [2004] Türkiye Barolar Birliği Dergisi 191-215

Tanrıver S, *Medenî Usûl Hukuku*, Cilt I (5. Baskı, Yetkin Yayınları 2024)

Tezcan D, 'Bilgisayar Karşısında Özel Hayatın Korunması' (1991) 8 Anayasa Dergisi 385-392

Üçüncü SH, *Medeni Yargılama Hukukunda Kişisel Verilerin ve Sırların Korunması* (On İki Levha Yayıncılık 2019)

Yiğit E, *İş İlişkisinde Kişisel Verilerin Korunması* (2. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2023)

Yücedağ N, 'Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler' (2019) 1 Kişisel Verileri Koruma Dergisi 47-63